

ÚJ MAGYARORSZÁG
VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAM
2007-2013

„Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap: a vidéki területekbe beruházó Európa”

A Bujáki Hényeli-erdő és Alsó-rét (HUBN21094) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület Natura 2000 fenntartási terve

Eger
2014

Ügyfél:

Bükk Nemzeti Park Igazgatóság
(Eger)

Partner:

Tölgy Természetvédelmi Egyesület
(Gödöllő)
Bioaqua Pro Kft.
(Debrecen)

Felelős tervező:

Schmotzer András
Harmos Krisztián

Közreműködő szakértők:

Lantos István
Kalmár Zsuzsanna
Korompai Tamás
Mező Hedvig
Pintér Balázs
Dr. Sárospataki Miklós

Térképeket készítette:

StrateGIS Kft.
(Debrecen)

Fotókat készítette:

Schmotzer András

Tartalomjegyzék

Bevezetés.....	4
I. Natura 2000 fenntartási terv.....	5
1.A terület azonosító adatai.....	1
1.1.Név.....	1
1.2.Azonosító kód.....	1
1.3.Kiterjedés.....	1
1.4.A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek.....	1
1.4.1.Jelölő élőhelyek.....	1
1.4.2.Jelölő fajok.....	1
1.5.Érintett települések.....	1
1.6.Egyéb védeltségi kategóriák.....	1
1.7.Tervezési és egyéb előírások.....	2
1.7.1.Természetvédelmi kezelési terv.....	2
1.7.2.Településrendezési eszközök.....	2
1.7.3.Körzeti erdőtervek és üzemtervek.....	2
1.7.4.Körzeti vadgazdálkodási tervek és üzemtervek.....	2
1.7.5.Halgazdálkodási tervek.....	2
1.7.6.Vízgyűjtő-gazdálkodási terv.....	2
1.7.7.Egyéb tervek.....	2
2.Veszélyeztető tényezők.....	3
3.Kezelési feladatok meghatározása.....	4
3.1.Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése.....	4
3.1.1.Fő célkitűzések.....	5
3.1.2.További célkitűzések.....	5
3.2.Kezelési javaslatok.....	5
3.2.1.Élőhelyek kezelése.....	6
3.2.2.Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés.....	21
3.2.3.Fajvédelmi intézkedések.....	21
3.2.4.Kutatás, monitorozás.....	22
3.2.5.Mellékletek.....	23
3.3.A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében.....	24
3.3.1.Agrártámogatások.....	24
3.3.2.Pályázatok.....	26
3.3.3.Egyéb.....	26
3.4.A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja.....	26
3.4.1.Felhasznált kommunikációs eszközök.....	26
3.4.2.A kommunikáció címzettjei.....	27
3.4.3.Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel.....	27
4.Felhasznált irodalom.....	28
5.Térképek.....	29
6.Fotódokumentáció.....	38
7.Vonatkozó jogszabályok.....	41

Bevezetés

A Natura 2000 területek az európai, közösségi jelentőségű ritka és veszélyeztetett fajok, illetve élőhelyeik hálózata. Kijelölésük célja a fajok és élőhelyek kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzése, fejlesztése, illetve – szükség esetén – helyreállítása. A védelem céljait az Európai Unió két irányelvében határozta meg, amelyekben egyben kötelezi a tagországokat a Natura 2000 hálózat lehatárolására. Hazánk 2004-es csatlakozásakor a Natura 2000 területek már kijelölésre kerültek, mely kismértékben bővült 2008-ban, 2011-ben és 2012-ben. Hazánkban összesen 525 Natura 2000 területet jelöltek ki közel 2 millió hektár kiterjedésben. Ezzel hazánk a pannon biogeográfiai régió tagjaként jelentős mértékben járul hozzá Európa természeti értékeinek közösségi megőrzéséhez.

A hazai Natura 2000 területek kijelölését és az erre vonatkozó szabályokat a 275/2004.(X.8.) Kormányrendelet határozza meg, a területek helyrajzi szám szintű kihirdetése pedig a 14/2010. (V.11.) KvVM rendeletben történt meg.

Az irányelvek céljainak teljesítése érdekében a tagállamok a Natura 2000 területekre fenntartási terveket készíthetnek. Ezekben többek között rögzítik a természetvédelmi célkitűzéseket és a területhasználókkal együtt kialakított kezelési előírásokat javaslatok formájában. Ezek alapját képezhetik az egyes területeken igényelhető agrár-környezetgazdálkodási kifizetéseknek, amelyek az aktuális agrár-környezetgazdálkodási jogszabályokban jelennek meg. A fenntartási terv jogszabály eltérő rendelkezése hiányában kötelező földhasználati szabályokat nem állapít meg. Más jogszabályban foglalt ágazati tervekhez (pl. körzeti erdőtervezés, vízgazdálkodási tervek) képest kötelezettségeket nem írhat elő, ugyanakkor nagyban segítheti a Natura 2000 területeken folytatott gazdálkodás – Natura 2000 kívánalmainak – értelmezését, alkalmazását mind a gazdálkodók (földtulajdonosok), mind pedig a kezelők, hatóságok irányába. Ezáltal inkább stratégiai dokumentációnak tekinthető, mely a területek kezelőit, tulajdonosait, valamint az érintett hatóságokat tájékoztatja a természetvédelmi irányelvekről.

Jelen Natura 2000 fenntartási terv a Darányi Ignác Terv keretében, az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura 2000 területek fenntartási terveinek készítéséhez nyújtandó támogatás igénybevételének részletes szabályairól szóló 43/2012. (V. 23.) VM rendelet alapján készült.

ÚJ MAGYARORSZÁG
VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAM
2007–2013

DARÁNYI IGNÁC TERV

„Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap: a vidéki területekbe beruházó Európa”

I. Natura 2000 fenntartási terv

1. A terület azonosító adatai

1.1. Név

Tervezési terület neve:	Bujáki Hényeli-erdő és Alsó-rét kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület
-------------------------	--

1.2. Azonosító kód

Tervezési terület azonosítója:	HUBN21094
--------------------------------	-----------

1.3. Kiterjedés

Tervezési terület kiterjedése:	50,21 ha
--------------------------------	----------

1.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek

1.4.1. Jelölő élőhelyek

- 6240* - Szubpannon sztyeppék
- 91I0* - Euro-szibériai erdőssztyepp-tölgyesek tölgyfajokkal (*Quercus* spp.)
- 91M0 - Pannon cseres-tölgyesek

A 2013-as élőhelyterképezést követően az alábbi új közösségi jelölő élőhelytípus felvétele javasolt:

- 6510* - Sík- és dombvidéki kaszálórét (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*)

1.4.2. Jelölő fajok

- Janka-tarsóka (*Thlaspi jankae*)
- magyar tavaszi-fésűsbagoly (*Dioszeghyana schmidtii*)

(*-val jelölve a kiemelt jelentőségű közösségi faj / élőhely)

1.5. Érintett települések

A tervezési terület által érintett helyrajzi számok listáját az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészletekről szóló 14/2010. (V. 11.) KvVM rendelet tartalmazza. A Natura 2000 területek által érintett helyrajzi számokat és így a Natura 2000 jogi státuszt is a KvVM rendelet rögzíti. térképi megjelenítéssel is. A jogi jelleg a megosztással keletkező utód helyrajzi szám számokra is kiterjed.

Település	Megye	Érintett terület (ha)	Település területének érintettsége (%)
Buják	Nógrád	50,21 ha	0,94

1.6. Egyéb védettségi kategóriák

Típus	Kód	Név	Kiterjedés	Védetté nyilvánító jogszabály száma
országos ökológiai hálózat	-	magterület	50,21 ha	2003. évi XXVI. törvény az Országos Területrendezési Tervről

1.7. Tervezési és egyéb előírások

1.7.1. Természetvédelmi kezelési terv

Országos és/vagy helyi jelentőségű védett természeti terület hiányában természetvédelmi kezelési terv nem készült.

1.7.2. Településrendezési eszközök

- 2003. évi XXVI. törvény az Országos Területrendezési Tervről
- Nógrád Megyei Önkormányzat Közgyűlésének 29/2005. (XII. 01.) Kgy. Rendelete Nógrád Megye Területrendezési Tervéről (http://megye.nograd.hu/ter_rend/nograd_ter_rend.pdf)
- Buják község Településszerkezeti Tervéről szóló 115/2003. (VI. 27.) önkormányzati határozat, valamint Buják Helyi Építési Szabályzatáról szóló 8/2005 (V. 20.) önkormányzati rendelet.

1.7.3. Körzeti erdőtervek és üzemtervek

A tervezési terület a Heves Megyei Kormányhivatal Erdészeti Igazgatóság illetékességi területén található és a Berceli erdőtervezési körzetbe tartozik. A körzeti erdőterv 2009. január 1. és 2018. december 31. között hatályos (Törzskönyvi száma: 24/2009.; https://www.nebih.gov.hu/szakteruletek/szakteruletek/erdeszeti_igazgatosag/erdeszeti_szakteruletek/erdotervezes/korz_erd)

1.7.4. Körzeti vadgazdálkodási tervek és üzemtervek

A terület az Északi-középhegységi nagyvadas vadgazdálkodási táj Mátra-bükk-csereháti vadgazdálkodási körzetébe tartozik (II./2.) (http://www.vmi.szie.hu/adattar/pdf/korz_ff.pdf alapján)
Az érintett vadgazdálkodási egység: 552810 számú Cserhátaljai Földtulajdonosi Vadászati Község (Budapest 1171, Csabamező út 15.). Az üzemterv jóváhagyó határozat száma: 21.4/317-2/3/2007. A vadgazdálkodási üzemterv 2017. február 28-ig érvényes.

1.7.5. Halgazdálkodási tervek

A tervezési területen nincs nyilvántartott halgazdálkodási vízterület.

1.7.6. Vízgyűjtő-gazdálkodási terv

A tervezési terület a 2-10. azonosítóval rendelkező „Zagyva” egységhez tartozik (Vízügyi és Környezetvédelmi Központi Igazgatóság, készült: 2010. március). A terv letölthető az alábbi oldalról: http://vizeink.hu/files/2-10_Zagyva.pdf_100422.pdf

1.7.7. Egyéb tervek

Egyéb tervezési területtel kapcsolatos fejlesztési tervek nem ismertek.

2. Veszélyeztető tényezők

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H=nagy, M=közepes, L=alacsony)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
A02	művelési mód változása	M	15%	Kaszálórétek (6510) A völgytalpi mocsárrétek (6510) felhagyásával kedvezőtlen szukcessziós változások következhetnek be, előretörnek a sásos, nádasodó foltok.
A07	biocid termékek, hormonok, kemikáliák használata	M	10%	Magyar tavaszi fésűsbagoly A területet jelentős részben intenzív szántóföldek határolják, ahonnan közvetve műtrágya és egyéb vegyszerbemosódás jelentkezik. A bemosódás hatására a löszgyepek és a mocsárrétek állományaiban nitrofitá gyomok illetve inváziós fajok verődhetnek fel (pl. ragadós galaj, kanadai aranyvessző)
B02	erdészet, erdőgazdálkodás	M	20%	Erdőssztyepp tölgyes (91I0), pannon cseres-tölgyes (91M0) magyar tavaszi fésűsbagoly Bár a vizsgálati területen az erdőgazdálkodási tevékenység jelenleg alacsony fokú, a lösztölgyes (91I0) és a hozzá köthető xilofág bogarak érzékenysége révén ez a veszélyeztető tényező hatványozottan jelentkezhethet. A tájban meglévő inváziós fajok (elsősorban a fehér akác) sikeresebben újulnak fel.
I01	idegenhonos inváziós fajok jelenléte	L	20%	Erdőssztyepp tölgyes (91I0), pannon cseres-tölgyes (91M0), kaszálórét (6510) A nem művelt, és a vad által bolygatott területeken folyamatos az inváziós növények térhódítása. Az akácok foltok felől az akác sarjak terjedése, valamint a kanadai aranyvessző megjelenése jelent veszélyeztető tényezőt. Az érintkező telepített erdei fenyvesben (Buják 115 A erdőrészlet) már a kései meggy (<i>Prunus serotina</i>) és a nyugati ostorfa (<i>Celtis occidentalis</i>) is megtelepedett. Hényel-pusztán felverődő bálványfák (<i>Ailanthus altissima</i>) is veszélyeztető tényezőként jelentkeznek.
I02	problémát jelentő őshonos fajok	L	20%	Kaszálórétek (6510) A kaszálórétek (6510) esetében a nád jelez leromlást, azonban a magassások foltokban történő elnásodása kedvezőként is értékelhető, számos védett növény- és állatfaj számára nyújtja

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H= nagy, M=közepes, L=alacsony)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
				nak termő- és szaporodóhelyet. A mocsárréttel érintkező kis löszgyepmaradványnál a siskanád-tippan és a ragadós galaj jelenléte a leromlásra utal.
J02.05	hidrológiai viszonyok módosítása, általános	H	30%	Kaszálórétek (6510) A Bujáki-patak bevágódásával a völgytalpak elöntést nem kapnak, így a mocsárrétek és a kaszálórétek veszélyeztetettek a vízutánpótlás csökkenése, elvezetése, és kiszáradás által.
K01.03	kiszáradás	M	30%	Kaszálórétek (6510) A hidrológiai viszonyok módosításával érintett területek egyben kiszáradással is veszélyeztetettek. A csak időszakosan meglévő kis vízterekben a kétéltű fajok életfeltételei eleve korlátozottabbak.
K02.01	fajösszetétel változás, szukcesszió	M	10%	Kaszálórétek (6510), Janka-tarsóka, A felhagyott területeken a természetes vegetáció cserjefajai jelennek meg a jelölő élőhelyek társulásainak rovására, mely kb.10 % mérték felett már nem kívánatos. A jelölés alapjául szolgáló, megnevezett fajok többnyire nyílt élőhelyekhez kötődnek, így azok bezáródásával az életfeltételeik romlanak.
K04.05	növényevők általi károsítás (vadrágás is)	M	15%	Kaszálórétek (6510, rdössztyepp tölgyes (91I0), pannon cseres-tölgyes (91M0), A terület kedvező változatos élőhelyei révén jó vadbúvónak tekinthetők (nádások, zárt tölgyesek, cserjések). A környező agrártáj szintén megfelelő táplálékbázist biztosít a növényevő nagyvadaknak és a vaddisznóknak. A tervezési területen leginkább a vaddisznó jelenléte alakítja át a természetes élőhelyeket. A kitért, erősen bolygatott gyepterületeken a gyomfajok előretörése tapasztalható. Az erdőtársulások esetében a természetes újulat hiányában mutatkozik meg a hatás.

3. Kezelési feladatok meghatározása

3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése

Kiemelt fontosságú cél a következő fajok / élőhelyek kedvező természetvédelmi helyzetének fenntartása / helyreállítása:

- euro-szibériai erdőssztyepptölgyesek tölgyfajokkal (*Quercus* spp.) (*91I0)
- Janka-tarsóka (*Thlaspi jankae*)
- magyar tavaszi fésűsbagoly (*Dioszeghyana schmidtii*)

A Natura 2000 terület természetvédelmi célkitűzése az azon található, a kijelölés alapjául szolgáló fajok és élőhelytípusok kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzése, fenntartása, helyreállítása, valamint a Natura 2000 területek lehatárolásának alapjául szolgáló természeti állapot, illetve a fenntartó gazdálkodás feltételeinek biztosítása.

A Natura 2000 területek célkitűzései és prioritásai a területek hivatalos Natura 2000 adatlapjain (Standard Data Form, SDF) találhatóak.

3.1.1. Fő célkitűzések

- A területen található erdőssztyepptölgyes (91I0) állomány kedvező természetvédelmi helyzetének fenntartása / javítása, különösen a jó természetességi állapotú állományrészek teljes kíméletével, valamint a holt faanyag mennyiségének növelésével, illetve az akácodosás visszaszorításával mechanikai, szükség esetén vegyszeres kezelésekkel;
- Az erdőtisztásokon, illetve erdőszegélyeken található sztyepprétek (6240 élőhely típus), kedvező természetvédelmi helyzetének fenntartása / elérése, kiemelten a cserjésedés, akácodosásának visszaszorításával mechanikai, szükség esetén vegyszeres kezelésekkel, illetve az erdőgazdálkodási munkák (készletezés, szállítás) során a sztyepprétek kíméletével;
- A Janka-tarsóka (*Thlaspi jankae*) állományának fenntartása, egyedszámának növelése az élőhelyül szolgáló sztyepprétek (6240 élőhely típus) megőrzésével, a nyílt gyepszerkezet biztosításával (fűavar eltávolítása);
- A magyar tavaszi fésűsbagoly (*Dioszeghyana schmidtii*) állományának fenntartása, egyedszámának növelése az élőhelyül szolgáló tölgyesek (91I0, 91M0) kedvező természetvédelmi helyzetének biztosításával (természetszerű fafajösszetétel, állományszerkezet).

3.1.2. További célkitűzések

- A prioritások között nem szereplő erdei élőhely: pannon cseres-tölgyesek (91M0) kedvező természetvédelmi helyzetének fenntartása / elérése, különösen az idős állományrészek, faegyedek, valamint holt faanyag mennyiségének növelésével, illetve az akácodosás visszaszorításával mechanikai, szükség esetén vegyszeres kezelésekkel
- A területen található, sík- és dombvidéki kaszálórétek (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*) (6510) tartozó élőhely típusba sorolható gyepek kedvező természetvédelmi helyzetének elérése, elsősorban kaszálással, valamint az élőhely hidrológiai viszonyainak fenntartásával / javításával;
- Gyepkezelések során a szegélycserjések, cserjés sávok és foltok részleges kímélete (különösen a sárga gyapjasszövő /*Eriogaster catax*/ állományai érdekében), valamint hagyásfák, ligetes facsoportok megtartása;
- A magyar tarsza (*Isophya costata*) védelme érdekében a rétkaszálások során a szegélyek visszahagyásával búvóhely biztosítandó;
- A Bujáki-patak ökológiai állapotának fenntartása/javítása, különös tekintettel az előforduló jelölő fajok (vágócsík /*Cobitis taenia*/, vidra /*Lutra lutra*/) kedvező természetvédelmi helyzetének biztosítására.

3.2. Kezelési javaslatok

A természetvédelmi szempontból javasolt kezelések egységesebb átláthatósága érdekében ún. kezelési egységeket (KE) állapítottunk meg, melyeket hasonló jellegű élőhelyfoltok alkotnak. A kezelési

egységek lehatárolása nem feltétlenül követi az ingatlanyilvántartási határokat, mivel a valós és a tényleges területhasználat ettől jelentősen eltérhet.

A kezelési egységek lefedik a teljes tervezési területet, tartalmaznak jelölő és nem jelölő élőhelytípusokat egyaránt. Mivel a tervezési terület igen mozaikos, így a kezelési egységekbe tartoznak olyan kisebb kiterjedésű élőhelyek is, melyeket a nagyobb egység részeként kell értelmezni (pl. mocsárrétegen található fűzbokros részek, sztyepprétek cserjésedő foltjai, stb.).

A kezelési egységeknél meghatározzuk azon intézkedéseket, melyek a jelölő élőhely és/vagy a faj megőrzése érdekében javaslunk, illetve az élőhelyfejlesztési lehetőségekre is kitérünk.

Fontos a jogszabályokban nevesített kötelezően betartandó előírások és támogatási rendszerbe illeszthető önkéntesen vállalható előírás javaslatok elkülönítése. A fenntartó kezeléseknél már jogszabályokkal meghatározott érvényes szabályozási rendszerek is működnek (pl. a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Kormányrendelet).

A 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet 4.§ 5. pontja alapján „(5) A fenntartási terv a Natura 2000 terület kezelésére vonatkozó javaslatokat, valamint ezek megvalósításának lehetséges eszközeit tartalmazza, és jogszabály eltérő rendelkezése hiányában **kötelező földhasználati szabályokat nem állapít meg.**”

Az itt megfogalmazott előírás-javaslatok célja, hogy a kezelési egységekben előforduló közösségi jelentőségű értékek, a jelenlegi gazdálkodási gyakorlat és adottságok alapján javaslatot tegyenek a gazdálkodásra, annak kívánatos módja. Ennek érdekében itt megfogalmazásra kerülnek olyan előírás javaslatok, amelyek alapul szolgálnak a jövőbeli támogatási programok kidolgozásához. A gazdálkodók számára ezek az előírások a jelen terv alapján kötelezettséget nem jelentenek, betartásuk csak támogatási rendeleteken keresztül, önkéntes vállalás formájában válhat csak kötelezővé. A már más jogszabály vagy hatósági eszköz alapján létező előírások esetében azok kötelező jellegét értelemszerűen az azt megalapozó jogszabály, vagy hatósági eszköz támasztja alá, jelen fenntartási terv ezekre az előírásokra csak utalást tesz.

A kezelési egységek és a hozzájuk rendelt kezelési javaslatok meghatározásánál tekintetbe vettük a jelölő értékek megőrzését szolgáló egyéb területrészeket és szempontokat is (pl. a fajok élőhelyével szomszédos, csatlakozó területrészeket, az egyes állományok közti összeköttetést biztosító folyosókat, közösségi jelentőségű faj számára alkalmas élőhelyek védelmét, fejlesztési lehetőségét, az élőhelyek esetében a potenciálisan jelölő élőhelyé alakítható fejlesztési területeket.)

A kezelési egységek elhelyezkedését a 3.2.5. pontnál szereplő térképmelléklet mutatja.

Gazdálkodáshoz nem köthető, általános javaslatok:

A tervezési terület belterületbe vonása, azon lakó, üdülő vagy iparterület kijelölése nem javasolt. Bányatelek kialakítása és egyéb infrastrukturális fejlesztés nem kívánatos.

3.2.1. Élőhelyek kezelése

KE-1 kezelési egység: nyílt és zárt löszölgyes

(a) A kezelési egység meghatározása:

A tervezési terület legjelentősebb kiterjedésben előforduló (7,8 ha) zárt erdőssztyepp jellegű erdőállománya tartozik ehhez a kezelési egységhez.

(b) A kezelési egység megfeleltetése / Érintettség vizsgálata:

- élőhelyek: ÁNÉR: L2x – Hegylábi zárt erdőssztyepp tölgyesek / Natura 2000 kód: 91I0 – Euro-szibériai erdőssztyepp-tölgyesek tölgyfajokkal (*Quercus* spp.)
- érintett közösségi jelentőségű faj(ok): Janka-tarsóka (*Thlaspi jankae*); magyar tavaszi fésűsbagoly (*Dioszeghyana schmidtii*); nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*);
- érintett földrészlet(ek): Buják 094/11; 094/12; 094/20 (részben); 0107/5 (részben).
- érintett erdőrészlet(ek): Buják 92 A; 110 A, D (részben).

(c) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

- A legfontosabb erdőkezelői teendő az inváziós fásszárúak visszaszorítása, a csertölgy jelenlegihez hasonló arányú jelenlétének biztosítása, az állományszerkezeti jellemzők javítása.
- A szántóföldi eredetű szennyezés csökkentésére a jelenlegi cserjés szegély megtartását, valamint (területen kívüli javaslatként) környezetkímélő szántóföldi művelést (pl. vegyszermentes táblaszegély) ajánlhatunk.
- Zárttéri vadtartás és vadkibocsátás nem javasolható a kezelési egység területén.

(d) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

(-) Kötelezően betartandó előírások:

Az erdőterületek esetén a kötelezően betartandó előírásokat a vonatkozó Berceli erdőtervezési körzet erdőterve, illetve az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs támogatás részletes szabályairól szóló 41/2012. (IV. 27.) VM rendelet tartalmazza.

(-) Önkéntesen vállalható előírások-javaslatok

Erdőterületekre vonatkozó kezelési előírás-javaslatok:

- A Natura 2000 elsődleges rendeltetés átvezetése a jelölő fajok és élőhelyek szempontjából kiemelkedő jelentőséggel bíró területek esetében. (E01)
- A körzeti erdőtervezés során – a közösségi jelentőségű élőhelyek vagy fajok megőrzése érdekében – az erdőterület erre alkalmas erdőrészleteiben a folyamatos erdőborítást biztosító átalakító, száraló vagy faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódra való áttérés. (E03)
- Rakodó, depónia kialakításának területi korlátozása (a közösségi jelentőségű élőhelyekre, illetve fajokra történő esetleges káros hatások miatt). (E08)
- A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmét figyelembevételével. (E09)
- Állománynevelés során a nyiladékok és állományszélek felé legalább 5 méter széles erdőszegély létrehozásának elősegítése vagy a meglévők fenntartása. Az elő- és véghasználatok során a tájidegen növények eltávolítása (az őshonos növényekre nézve kíméletes módszerekkel). (E13)
- A gyérítések és véghasználatok során legalább 5 m³/ha álló és/vagy fekvő holtfa jelenlétének biztosítása. (E16)
- A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során. (E18)
- Az elő- és véghasználatok során az előzetesen meghatározott fa-, illetve cserjefajok teljes körű kímélete. (E19)

- Az erdőrésztletben megjelölt mikroélőhelyen legalább 10 m³/ha, az egyes törzsek legvékonyabb részén legalább 20 cm átmérőt elérő álló és/vagy fekvő holtfa folyamatos fenntartása. (E21)
- Erdészeti termékek szállításának, faanyag közelítésének korlátozása gyepterületen, tisztáson (a közösségi jelentőségű élőhelyek és fajok védelme érdekében) (E25)
- Az előhasználatok során az elegyfa fajok alsó és felső lombkorona szintben hagyása, fenntartása, lehetőség szerint a természetes erdőtársulásra/közösségi jelentőségű élőhelyre jellemző összetételben, mennyiségben és többé-kevésbé egyenletes eloszlásban. (E26)
- A természetes erdőtársulás/közösségi jelentőségű élőhely megfelelő állományszerkezetének kialakítása érdekében a nevelővágások során az alsó lombkorona- és a cserjeszint kialakítása, a kialakult szintek megfelelő záródásának fenntartása. (E27)
- Őshonos fafajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során az idegenhonos fa- és cserjefajok egyedszámának minimális szintre szorítása, illetve lehetőség szerinti teljes eltávolítása. (E28)
- Őshonos fafajú állományok véghasználata során átlagosan 5-20% területi lefedettséget biztosító mikroélőhelyek visszahagyása, lehetőleg az idős állomány összetételét jellemző formában. (E38)
- A fakitermelés elvégzésére idő- és térbeli korlátozás megállapítása. (E41)
- A vágásterületen történő égetés mellőzése. (E50)
- Felújítás táj- és termőhelyhonos fafajokkal, illetve faállomány típussal. (E51)
- Az erdőfelújításban, pótlásban, állománykiegészítésben kizárólag tájhonos fafaj alkalmazása. (E57)
- Az erdősítések során a természetes erdőtársulásnak megfelelő elegyfajok biztosítása. (E58)
- Lehetőség szerint mechanikai módszerek (pl. kézi cserjeirtás, száruzás, kaszálás) alkalmazandók agresszívan terjedő fajok visszaszorítására. (E72)
- A környező gyepterületek védelme érdekében az erdészeti tájidegen fafajok alkotta állományok terjeszkedésének megakadályozása. (E69)
- Kártevők elleni védekezésnél a szelektív szerek vagy biológiai módszerek alkalmazását kell előnyben részesíteni. Nem használhatók olyan hatóanyag tartalmú készítmények, amelyek közösségi jelentőségű, illetve védett fajok egyedeit is elpusztítják. (E75)
- Egészségügyi fakitermelés elhagyása az erdő fennmaradását, egészségi állapotát jelentősen veszélyeztető erdővédelmi ok kivételével. (E94)
- A talajszinten odúval rendelkező fák kivágása magas tuskó visszahagyásával, az odú megőrzésével. (E95)

Vadgazdálkodással kapcsolatos előírás javaslatok:

- Szóró, szóó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki. (VA01)
- A terület egészen a vadlétszámot olyan szintre kell csökkenteni, hogy az a felújítások sikerességét kerítés hiányában se veszélyeztesse. Ameddig a vadállomány nagysága nem éri el azt a szintet, hogy kerítés nélkül is biztosítható legyen a felújítás sikeressége, addig a felújítás területét lehetőség szerint be kell keríteni. (VA02)

(e) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egység területére vonatkozóan élőhely-rekonstrukciós vagy élőhelyfejlesztési javaslat nem merül fel. Az élőhelyek állapotának javítását szolgáló intézkedések (inváziós fás- és lágyszárú fajok visszaszorítása) a gazdálkodási jellegű kezelési javaslatok részét képezik.

(f) Gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatok:

A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely az élőhely területének csökkenésével jár (beépítés, új vonalas létesítmények, pl. utak kialakítása) nem javasolt. A Buják 0108 hrsz út mezsgyéjében tenyésző sztyepp növényfajok (közte a jelölő státuszú Janka-tarsóka) megőrzése érdekében javasolt a cserjék időszakos visszaszorítása mechanikus módszerekkel.

(g) A kezelési javaslatok indoklása:

A Natura 2000 kijelölést ennek az élőhelytípusnak a természetessége és a hozzá köthető magyar tavaszi fésűsbagoly lepkefaj előfordulása indokolta. A kezelési egység lehatárolása az erdőtervi térképpel jól korrelál. Természetességi állapotuk viszonylag kedvező fajösszetétellel, de leromlott szerkezettel jellemezhető.

A közösségi jelentőségű élőhely-típusok karakterének megőrzése/javítása mellett a kezelési javaslatok, ezekhez az élőhelyekhez kötődő közösségi jelentőségű fajok védelmi helyzetének javítását is szolgálják. Egy országosan is igen ritka erdőssztyepp erdőállományt érint a kezelési egység, megőrzése kiemelt prioritásként jelentkezik egy eleve jelentősen átalakított (felszántott) Cserhátalja kistájban.

KE-2 kezelési egység: cseres-tölgyes

(a) A kezelési egység meghatározása:

A területen található cseres-tölgyes állomány relatíve kis kiterjedést ér el, a Buják 110 A erdőrészletre korlátozódik az előfordulása. Az állományban mind természetszerű, sztyeppelemeket is tartalmazó szegélyélőhelyek, mind pedig nitrofitá fajokkal jellemezhető leromlott területrészek is megtalálhatók.

(b) A kezelési egység megfeleltetése / Érintettség vizsgálata:

- élőhelyek: ÁNÉR: L2a – Cseres-kocsánytalan tölgyesek / Natura 2000 kód: 91M0 – Pannon cseres-tölgyes
- érintett közösségi jelentőségű faj(ok): magyar tavaszi fésűsbagoly (*Dioszeghyana schmidtii*); nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*)
- érintett földrészlet(ek): Buják 0107/5 (részben), 0150b.
- érintett erdőrészlet(ek): Buják 110 A (részben)

(c) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

- A legfontosabb erdőkezelői teendő az inváziós fásszárúak visszaszorítása, a csertölgy jelenlegihez hasonló arányú jelenlétének biztosítása, az állományszerkezeti jellemzők javítása. A területen található telepített cseres-tölgyesben, amennyiben az erdőgazdálkodó vágásos üzemmód mellett dönt, véghasználatként minél hosszabb felújítási idejű fokozatos felújítóvágást, illetve hagyásfacsoportok kijelölését javasolhatjuk.
- Zárttéri vadtartás és vadkibocsátás nem javasolható a kezelési egység területén.

(d) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

(-) Kötelezően betartandó előírások:

Az erdőterületek esetén a kötelezően betartandó előírásokat a vonatkozó Berceli erdőtervezési körzet erdőterve, illetve az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs támogatás részletes szabályairól szóló 41/2012. (IV. 27.) VM rendelet tartalmazza.

(-) Önkéntesen vállalható előírások-javaslatok

Erdőterületekre vonatkozó kezelési előírás-javaslatok:

- A körzeti erdőtervezés során – a közösségi jelentőségű élőhelyek vagy fajok megőrzése érdekében – az erdőterület erre alkalmas erdőrészeleiben a folyamatos erdőborítást biztosító átalakító, szálaló vagy faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódra való áttérés. (E03)
- Rakodó, depónia kialakításának területi korlátozása (a közösségi jelentőségű élőhelyekre, illetve fajokra történő esetleges káros hatások miatt). (E08)
- A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmének figyelembevételével. (E09)
- Állománynevelés során a nyiladékok és állományszélek felé legalább 5 méter széles erdőszegély létrehozásának elősegítése vagy a meglévők fenntartása. Az elő- és véghasználatok során a tájidegen növények eltávolítása (az őshonos növényekre nézve kíméletes módszerekkel). (E13)
- A gyérítések és véghasználatok során legalább 5 m³/ha álló és/vagy fekvő holtfa jelenlétének biztosítása. (E16)
- A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során. (E18)
- Az erdőrészletben megjelölt mikroélőhelyen legalább 10 m³/ha, az egyes törzsek legvékonyabb részén legalább 20 cm átmérőt elérő álló és/vagy fekvő holtfa folyamatos fenntartása. (E21)
- Az előhasználatok során az elegyfa fajok alsó és felső lombkorona szintben hagyása, fenntartása, lehetőség szerint a természetes erdőtársulásra/közösségi jelentőségű élőhelyre jellemző összetételben, mennyiségben és többé-kevésbé egyenletes eloszlásban. (E26)
- A természetes erdőtársulás/közösségi jelentőségű élőhely megfelelő állományszerkezetének kialakítása érdekében a nevelővágások során az alsó lombkorona- és a cserjeszint kialakítása, a kialakult szintek megfelelő záródásának fenntartása. (E27)
- Őshonos fafajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során az idegenhonos fa- és cserjefajok egyedszámának minimális szintre szorítása, illetve lehetőség szerinti teljes eltávolítása. (E28)
- Őshonos fafajú állományok véghasználata során átlagosan 5-20% területi lefedettséget biztosító mikroélőhelyek visszahagyása, lehetőleg az idős állomány összetételét jellemző formában. (E38)
- A fakitermelés elvégzésére idő- és térbeli korlátozás megállapítása. (E41)
- A vágásterületen történő égetés mellőzése. (E50)
- Felújítás táj- és termőhelyhonos fafajokkal, illetve faállomány típusal. (E51)
- Az erdőfelújításban, pótlásban, állománykiegészítésben kizárólag tájhonos fafaj alkalmazása. (E57)
- Az erdősítések során a természetes erdőtársulásnak megfelelő elegyfajok biztosítása. (E58)
- Totális gyomirtó szerek használata csak szelektív módon és csak intenzíven terjedő, inváziós lágy- és fásszárú fajok ellen alkalmazható a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt előzetes egyeztetést követően. (E68)
- A környező gyepterületek védelme érdekében az erdészeti tájidegen fafajok alkotta állományok terjeszkedésének megakadályozása. (E69)

- Kártevők elleni védekezésnél a szelektív szerek vagy biológiai módszerek alkalmazását kell előnyben részesíteni. Nem használhatók olyan hatóanyag tartalmú készítmények, amelyek közösségi jelentőségű, illetve védett fajok egyedeit is elpusztítják. (E75)
- Egészségügyi fakitermelés elhagyása az erdő fennmaradását, egészségi állapotát jelentősen veszélyeztető erdővédelmi ok kivételével. (E94)

Vadgazdálkodással kapcsolatos előírás javaslatok:

- Szóró, sózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki. (VA01)
- A terület egészén a vadlétszámot olyan szintre kell csökkenteni, hogy az a felújítások sikerességét kerítés hiányában se veszélyeztesse. Ameddig a vadállomány nagysága nem éri el azt a szintet, hogy kerítés nélkül is biztosítható legyen a felújítás sikeressége, addig a felújítás területét lehetőség szerint be kell keríteni. (VA02)

(e) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egység területére vonatkozóan élőhely-rekonstrukciós vagy élőhelyfejlesztési javaslat nem merül fel. Az élőhelyek állapotának javítását szolgáló intézkedések (inváziós fás- és lágyszárú fajok visszaszorítása) a gazdálkodási jellegű kezelési javaslatok részét képezik.

(f) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely az élőhely területének csökkenésével jár (beépítés, új vonalas létesítmények, pl. utak kialakítása) nem javasolt.

(g) A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása:

Bár a kezelési egységgel érintett élőhelytípus országos szinten is gyakori zonális társulásnak tekinthető, azonban a tervezési területen csak kis kiterjedésben fordul elő (1,8 ha). Mivel az inváziós nyomás (elsősorban a fehér akác révén) hatványozottan jelentkezik az érintkező erdőterületek, ill. cserjések felől, így az állomány megőrzése, hosszabb távon történő megőrzése kiemelten fontos.

KE-3 kezelési egység: akácos származékerdő

(a) A kezelési egység meghatározása:

A tervezési területen, annak északi szegélyében relatíve kis kiterjedésben (1,5 ha) fordulnak elő spontán akácosodó erdőállományok. Részben erdőtervezettek (Buják 110 B), részben cserjés állapotot mutatnak.

(b) A kezelési egység megfeleltetése / Érintettség vizsgálata:

- élőhelyek: ÁNÉR: P2b – Galagonyás-kökényes-borókás cserjések; S6 – Nem őshonos fafajok spontán állományai/ Natura 2000 kód: -
- érintett közösségi jelentőségű faj(ok): -
- érintett földrészlet(ek): Buják 091/6 (részben); 091/19 (részben); 091/18 (részben); 0107/5 (részben)
- érintett erdőrészlet(ek): Buják 110 B

(c) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

- Zárttéri vadtartás és vadkibocsátás nem javasolható a kezelési egység területén.

(d) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

(-) Kötelezően betartandó előírások:

Az erdőterületek esetén a kötelezően betartandó előírásokat a vonatkozó Berceli erdőtervezési körzet erdőterve, illetve az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs támogatás részletes szabályairól szóló 41/2012. (IV. 27.) VM rendelet tartalmazza.

A gyepterületek esetén a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Kormányrendelet ismerteti a kötelezően betartandó földhasználati előírásokat.

(-) Önkéntesen vállalható előírások-javaslatok

Erdőterületekre vonatkozó kezelési előírás-javaslatok:

- Intenzíven terjedő idegenhonos fafajok erdőtelepítésben való alkalmazásának mellőzése. (E07)
- A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmét figyelembevételével. (E09)
- A gyéritések és véghasználatok során legalább 5 m³/ha álló és/vagy fekvő holtfa jelenlétének biztosítása. (E16)
- Az elő- és véghasználatok során az előzetesen meghatározott fa-, illetve cserjefajok teljes körű kímélete. (E19)
- Erdészeti termékek szállításának, faanyag közelítésének korlátozása gyepterületen, tisztáson (a közösségi jelentőségű élőhelyek és fajok védelme érdekében) (E25)
- Az idegenhonos vagy tájidegen fafajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során az őshonos fafajok egyedeinek megőrzése az alsó- és a cserjeszintben is. (E30)
- Felújítás táj- és termőhelyhonos fafajokkal, illetve faállomány típusal. (E51)
- Az erdősítések során a természetes erdőtársulásnak megfelelő elegyfajok biztosítása. (E58)
- Az idegenhonos és tájidegen fafajú faállományok véghasználata és felújítása során a természetes cserje- és lágyszárú szint kímélete, valamint a talajtakaró megóvása. (E62)
- Az idegenhonos és tájidegen fafajú erdők véghasználata során a táj- és termőhelyhonos fafajok egyedeinek meghagyása (az alsó- és lehetőség szerint a cserjeszintben is). (E64)
- Az idegenhonos és tájidegen fafajú szabad rendelkezésű erdők és fásítások felújításának elhagyása, azok más művelési ágban (pl. gyepterület) történő hasznosítása. (E67)
- A környező gyepterületek védelme érdekében az erdészeti tájidegen fafajok alkotta állományok terjeszkedésének megakadályozása. (E69)
-
- Gyepterületekre vonatkozó előírási javaslatok:
- Nem speciális növényvédő szer kijuttatása esetén inváziós fásszárúak vegyszeres irtása, a területileg illetékes hatóság engedélye alapján lehetséges. (GY27)
- A gyepek cserjésedését meg kell akadályozni, azonban a szórtan jelentkező őshonos cserjék megőrzésére törekedni kell. (GY28)
- A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban írásban a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságának be kell jelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket, cserjefoltokat a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni kell. (GY31)

Vadgazdálkodással kapcsolatos javaslatok:

- Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki. (VA01)

(e) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Elsődleges élőhelyfejlesztési javaslat az elakácosodott származékerdők szerkezetátalakítása a termőhelynek megfelelő tájhoz fajokból álló erdőkké. A nem erdőtervezett területrészen a legelő helyreállítása is a Natura 2000 célok megvalósulását szolgálhatja.

(f) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely az élőhely területének csökkenésével jár (beépítés, új vonalas létesítmények, pl. utak kialakítása) nem javasolt.

(g) A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása:

Az elakácosodott származékerdők a tervezési területen relatíve kis kiterjedésben fordulnak elő, azonban a nem hasznosított területrészekon további térhódításuk várható (elsősorban a fehér akác révén), melynek következtében jelölés alapjául szolgáló fajok (pl. Janka-tarsóka, sárga gyapjasszövő) és élőhelyek (lőszgyepek) veszélyeztetettsége fokozódhat. A kezelési javaslatok a természetes állományok javulását, az inváziós növényfajok terjedésének megakadályozását, valamint az erdőgazdálkodási beavatkozások közvetlen negatív hatásainak megelőzését szolgálják.

KE-4 kezelési egység: spontán cserjésedő terület

(a) A kezelési egység meghatározása:

A nem hasznosított gyepterületeken, a spontán szukvesszió révén felferődött cserjés állományok sorolandók ide, melyeknek vezérnövényei a töviskes cserjék, úgymint vadrózsa fajok, kökény, egybibus galagonya és szeder fajok. Ezek az állományok a sztyeppcserjék hiányában nem sorolhatók a 40A0 kóddal jelzett „peripannon cserjések” közösségi jelentőségű élőhelytípusba.

(b) A kezelési egység megfeleltetése / Érintettség vizsgálata:

- élőhelyek: ÁNÉR: P2b – Galagonyás-kökényes-borókás cserjések / Natura 2000 kód: -
- érintett közösségi jelentőségű faj(ok): Janka-tarsóka (*Thlaspi jankae*); sárga gyapjasszövő (*Eriogaster catax*)
- érintett földrészlet(ek): Buják 0109
- érintett erdőrészlet(ek): -

(c) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

- Zárttéri vadtartás és vadkibocsátás nem javasolható a kezelési egység területén.
- A cserjések teljes visszaszorítása nem cél, ugyanakkor legeltetéssel, esetleg kiegészítő kaszálással magasabb természeti állapot is előállítható lenne. Javasolt a cserjéseket foltokban visszahagyni, illetve az érintkező akácosok felé cserjés (puffer)sávot visszahagyni, kialakítani.

(d) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

(-) Kötelezően betartandó előírások:

A gyepterületek esetén a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Kormányrendelet ismerteti a kötelezően betartandó földhasználati előírásokat.

(-) Önkéntesen vállalható előírások-javaslatok

Gyepterületekre vonatkozó kezelési előírás-javaslatok:

- Legeltetéssel és szükség esetén tisztító kaszálással történő hasznosítás. (GY19)
- Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges. (GY29)
- A természetes gyepekben őshonos méretes fák (30 cm törzsátmérő felett) és a vadgyümölcsök (törzsátmérő megjelölése nélkül) megőrzése kötelező. (GY30)
- A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban írásban a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságának be kell jelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket, cserjefoltokat a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni kell. (GY31)

Vadgazdálkodással kapcsolatos előírás javaslatok:

- Szóró, sózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki. (VA01)

(e) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Mivel a terület előrehaladott cserjésedési állapotban van, cserjeirtás szükséges (terület helyreállítása), amihez így a természetvédelmi hatóság (felügyelőség) engedélye szükséges. Az élőhelyek állapotának javítását szolgáló intézkedések (cserjésedés / záródás megakadályozása, legelőterület helyreállítása) a gazdálkodási jellegű kezelési javaslatok részét képezik.

(f) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely az élőhely területének csökkenésével jár (beépítés, új vonalas létesítmények, pl. utak kialakítása) nem javasolt.

(g) A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása:

A homogén, fajszegény kökényesek részben már nem alkalmasak a fényigényes sztyepp- és erdőssztyeppfajok számára, a félárnyékos, szegélyélőhelyek magasabb természeti értéket képviselnek, ugyanakkor a művelési ágak is jobban megfelelő hasznosítást jelentenek. Ennek első lépcsőfoka a terület cserjésedésének visszaszorítása, nem cél a teljes fásszárú vegetáció eltávolítása a területről.

KE-5 kezelési egység: hegylábperemi löszgyep

(a) A kezelési egység meghatározása:

A tervezési területen egyetlen kis foltban előforduló élőhelytípus. Közvetlenül mocsárrétekekkel, kaszálókkal, illetve szántóterülettel érintkezik. A Natura 2000 élőhelytípusnak a hegylábperemi változata fordul elő a tervezési területen.

(b) A kezelési egység megfeleltetése / Érintettség vizsgálata:

- élőhelyek: ÁNÉR: H5a – Kötött talajú sztyeprétek (löss, agyag, nem köves lejtőhordalék, tufák) / Natura 2000 kód: 6250 – Síksági pannon löszgyepek
- érintett közösségi jelentőségű faj(ok): -
- érintett földrészlet(ek): Buják 094/32 (részben); 094/28 (részben); 094/29 (részben); 094/31 (részben)
- érintett erdőrészlet(ek): -

(c) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

- Javasolt a kaszáló művelési ág megtartása, ennek megfelelő hasznosítás.
- Optimális kezelésként a természetvédelmi célú cserje- és inváziós fásszárú-irtás, valamint a kézi- és kis talajnyomású gépekkel történő őszi kaszálás adható meg.
- Apróvad kibocsátása nem javasolt

(d) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

(-) Kötelezően betartandó előírások:

A gyepterületek esetén a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Kormányrendelet ismerteti a kötelezően betartandó földhasználati előírásokat.

(-) Önkéntesen vállalható előírások-javaslatok

Gyepterületekre vonatkozó kezelési előírás-javaslatok:

- Kizárólag kaszálással történő hasznosítás. (GY20)
- A gyepek cserjésedését meg kell akadályozni, azonban a szórtan jelentkező őshonos cserjék megőrzésére törekedni kell. (GY28)
- Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges. (GY29)
- A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban írásban a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságnak be kell jelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket, cserjefoltokat a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni kell. (GY31)
- Kaszálás augusztus 15. után lehetséges. (GY76)
- Kézzel történő kaszálás. (GY126)

Vadgazdálkodással kapcsolatos előírás javaslatok:

- A területen szóró, vadetető, sózó nem létesíthető (VA03)

(e) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Az élőhelyek állapotának javítását szolgáló intézkedések (cserjésedés / nádasodás megakadályozása) a gazdálkodási jellegű kezelési javaslatok részét képezik.

(f) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely az élőhely területének csökkenésével jár (beépítés, új vonalas létesítmények, pl. utak kialakítása) nem javasolt.

(g) A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása:

Bár a tervezési területen kis kiterjedésben fordulnak elő löszgyepek, figyelembe kell vennünk azt is, hogy egykor a kistáj fátlan élőhelyeinek jelentős részét ilyen jellegű szárazgyepek jellemezték. Az antropogén hatásokra ez az élőhelytípus (hasonlóan a lösztölgyesekhez) igen visszaszorult. A tervezési területen előforduló állomány önálló kezelési egységként történő lehatárolását indokolta az is, hogy peremhelyzetű szituációban fordul elő (szántóterületek, ill. mocsárrétek közé ékelődve).

KE-6 kezelési egység: kaszálórétek, magassásosok

(a) A kezelési egység meghatározása:

A Bujáki-patakot kísérő árterületen található mocsárrétek, illetve ezek elnadásodó, elsásosodó állományai sorolandók ehhez a kezelési egységhez. A terület hasznosítása eltérő: a Bujáki-patak bal partján kaszálókat találunk, míg a bal part erősen cserjésedik illetve a mocsarasodik.

(b) A kezelési egység megfeleltetése / Érintettség vizsgálata:

- élőhelyek: ÁNÉR: B1a – Nem tűzegképző nádasok, gyékényesek és tavikákások; B2 – Harmatkásás, békabuzogányos, pántlikafüves mocsári-vízparti növényzet; B5 – Nem zsombékoló magassásrétek; D34 – Mocsárrétek; OB - Jellegtelen üde gyepek és magaskórósok; OD – Lágyszárú özönfajok állományai / Natura 2000 kód: 6510 – Sík- és dombvidéki kaszálórétek (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*)
- érintett közösségi jelentőségű faj(ok): magyar tarsza (*Isophya costata*); nagy tűzlepke (*Lycena dispar*); dunai tarajosgöte (*Triturus dobrogicus*); vöröshasú unka (*Bombina bombina*)
- érintett földrészlet(ek): Buják 091/3 (részben); 091/6 (részben); 091/7 (részben); 091/8 (részben); 091/15 (részben); 091/16 (részben); 091/17 (részben); 091/18 (részben); 091/19 (részben); 094/20 (részben); 094/21; 094/22; 094/23 (részben); 094/24 (részben); 094/25 (részben); 094/26 (részben); 094/27 (részben); 094/28 (részben); 094/30 (részben); 094/31 (részben)
- érintett erdőrészlet(ek): -

(c) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

- A mocsárréteken felverődő honos pionír fűzligetek foltokban történő fennmaradása a Natura 2000 célok megvalósítását erősíti.
- Apróvad kibocsátása nem javasolt.

(d) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

(-) Kötelezően betartandó előírások:

A gyepterületek esetén a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Kormányrendelet ismerteti a kötelezően betartandó földhasználati előírásokat.

(-) Önkéntesen vállalható előírások-javaslatok

Gyepterületekre vonatkozó kezelési előírás-javaslatok:

- Felülvetés nem megengedett. (GY01)

- Fogasolás nem megengedett. (GY09)
- Tárcsázás nem megengedett. (GY10)
- Gyepszellőztetés nem megengedett. (GY12)
- Felázott talajon mindennemű munkavégzés tilos. (GY14)
- Kizárólag kaszálással történő hasznosítás (GY20)
- A gyepek cserjésedését meg kell akadályozni, azonban a szórtan jelentkező őshonos cserjék megőrzésére törekedni kell. (GY28)
- Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges. (GY29)
- A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban írásban a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságának be kell jelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket, cserjefoltokat a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni kell. (GY31)
- Kaszálás június 15. előtt a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt egyeztetés alapján lehetséges. (GY71)

Vadgazdálkodással kapcsolatos előírás javaslatok:

- A területen szóró, vadetető, sózó nem létesíthető. (VA03).

(e) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egység területére vonatkozóan élőhely-rekonstrukciós vagy élőhelyfejlesztési javaslat nem merül fel. Az élőhelyek állapotának javítását szolgáló intézkedések a gazdálkodási jellegű kezelési javaslatok részét képezik.

(f) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely az élőhely területének csökkenésével jár (beépítés, új vonalas létesítmények, pl. utak kialakítása) nem javasolt.

(g) A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása:

A kezelési javaslatok az értékes mocsárréti, kaszálóréti élőhelyek állapotának javítását, a közöttük felverődő fűzligeteket érő negatív hatások puffertolását szolgálják.

KE-7 kezelési egység: füzes ligeterdő maradványok

(a) A kezelési egység meghatározása:

A Bujáki-patak árterületén, annak jobboldalán az elnádásodó részeken több kisebb füzes folt verődött fel. Az erdőfoltok az erdőtervezéshez szükséges minimális területméretet nem érik el (0,5 ha), nem is jelentkezik célként erdőterületként történő hasznosításuk.

(b) A kezelési egység megfeleltetése / Érintettség vizsgálata:

- élőhelyek: ÁNÉR: RB – Őshonos fafajú puhafás pionír és jellegtelen erdők / Natura 2000 kód: -
- érintett közösségi jelentőségű faj(ok): skarlábogár (*Cucujus cinnaberinus*)

- érintett földrészlet(ek): Buják 094/24 (részben); 094/27 (részben); 094/30 (részben); 094/31 (részben); 094/32 (részben)
- érintett erdőrészlet(ek): -

(c) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

- Apróvad kibocsátása nem javasolt

(d) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

(-) Kötelezően betartandó előírások:

A gyepterületek esetén a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Kormányrendelet ismerteti a kötelezően betartandó földhasználati előírásokat.

(-) Önkéntesen vállalható előírások-javaslatok:

Bár fás élőhelyet magába foglaló kezelési egységről van szó, az előírás javaslatok meghatározásakor gyepes előírás javaslatok is megadásra kerültek (mivel a kataszteri nyilvántartás szerint gyepterületről van szó).

Gyepterületekre vonatkozó kezelési előírás-javaslatok:

- Felázott talajon mindennemű munkavégzés tilos. (GY14)
- Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges. (GY29)
- A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban írásban a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságának be kell jelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket cserjefoltokat a működési terület szerint érintett nemzeti park igazgatósággal egyeztetni kell. (GY31)

Vadgazdálkodással kapcsolatos előírás javaslatok:

- A területen szóró, vadetető, sózó nem létesíthető. (VA03).

(e) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Mivel másodlagos szukcesszióval (mocsárrét erdősülésével) kialakuló élőhelytípust foglal magába, így speciális élőhelyrekonstrukciós, élőhelyfejlesztési javaslatok nem határozhatók meg.

(f) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely az élőhely területének csökkenésével jár (beépítés, új vonalas létesítmények, pl. utak kialakítása) nem javasolt.

(g) A kezelési javaslatok indoklása:

Az élőhelyi változatosságot biztosító regenerálódó élőhely-komplexet foglal magába a kezelési egység. A mocsárréteken felferődő spontán füzesek magas természeti értéket és élőhelyi diverzitást képvisznek. A javaslatok a fűzligetek természetességi állapotának fenntartását szolgálják.

KE-8 kezelési egység: Bujáki-patak

(a) A kezelési egység meghatározása:

A tervezési területen nagyjából észak-dél futásiránnyal jellemezhető Bujáki-patak fontos ökológiai szerepet tölt be a területen. Bár a meder erőteljesen módosított, természeti értékei ma is jelentősek, több közösségi jelentőségű és/vagy védett faj köthető hozzá. A patakot érintő földrészleten (Buják 093) túl, annak parti sávját is ehhez az egységhez vontuk.

(b) A kezelési egység megfeleltetése / Érintettség vizsgálata:

- élőhelyek: ÁNÉR: BA – Fragmentális mocsári- és/vagy hínárnövényzet mozaikok álló és folyóvizek partjánál / Natura 2000 kód: -
- érintett közösségi jelentőségű faj(ok): vágó csík (*Cobitis taenia*); vöröshasú unka (*Bombina bombina*); vidra (*Lutra lutra*)
- érintett földrészlet(ek): Buják 091/3 (részben); 091/6 (részben); 091/7 (részben); 091/8 (részben); 091/15 (részben); 091/16 (részben); 091/17 (részben); 091/18 (részben); 093
- érintett erdőrészlet(ek): -

(c) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Törekedni kell a vízgazdálkodás során a Víz Keretirányelvben a vízgyűjtőgazdálkodási-terv szintjén is megfogalmazott jó ökológiai állapot fenntartására, a természetesség fejlesztésére.

A természetes kisvíztestek fennmaradását, megőrzését szolgáló intézkedések egyrészt a víztesthez, másrészt az azt határoló szegélyhez, parti sávhoz köthetők. A meder higrofil üde magaskórós szegélye fenntartandó, míg a fás vegetáció tekintetében egy laza 5-10%-os (jelenlegi lefedettségnek megfelelő) borítottság elfogadható. Ez összeegyeztethető a víztest árvízvédelmi funkcióival is. A fásszáru fajok közül kíméletet érdemelnek az őshonos fajok (füzek, fehér nyár), míg a parti sáv kezelésénél az inváziós fafajok (pl. zöld juhar, amerikai kőris) eltávolítása mindenképp támogatandó. A vizes élőhellyel való érintettség miatt, alapvetően a mechanikus módszerek javasoltak. Az inváziós fajok kezelése során javasolt a „magszóró” egyedek eltávolítása (elsősorban a repítőképzőképes zöld juhar és amerikai kőris esetében). A szükséges vízügyi munkálatokat (mederkotrás, növényzetirtás) javasolt szakaszosan, a mederszelvényt csak részlegesen érintve, több év alatt elvégezni a Bujáki-patak hal-, kétéltű- és vízi gerinctelen-faunájának védelme érdekében. IA bujáki szennyvíztisztító megépülése esetén javasolt a tisztított szennyvizet nem közvetlenül a patakba, hanem utószikkasztóra kiengedni. Indokolt a patak hosszirányú átjárhatóságát akadályozó létesítmények építésének megelőzése, valamint a patak völgyében környezetkímélő mezőgazdasági gyakorlat folytatása.

(d) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

(-) Kötelezően betartandó előírások:

A víztestek esetében kötelezően betartandó előírások a vízgazdálkodásai tervek szintjén adhatóak meg.

(-) Önkéntesen vállalható előírások-javaslatok

Vizes élőhelyekre vonatkozó kezelési előírás-javaslatok:

- A területen, a növényvédelmet kizárólag vizekre és vízben élő szervezetekre nem veszélyes minőségű anyagokkal és kizárólag inváziós növényfajok irtása céljából lehet végezni. (V01)
- Felszíni vizekből történő öntözés csak az illetékes hatóság engedélye alapján lehetséges. (V09)

(e) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egységgel lhatárolt patakszakaszra élőhelyrekonstrukciós, élőhelyfejlesztési speciális javaslatok nem lettek meghatározva. Az élőhelyek állapotának javítását szolgáló intézkedések a gazdálkodási jellegű általános kezelési javaslatok részét képezik.

(f) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely az élőhely területének csökkenésével jár (beépítés, új vonalas létesítmények, pl. utak kialakítása) nem javasolt. A hulladékkal járó problémák a víztestek esetén hatványozottan jelentkeznek.

(g) A kezelési javaslatok indoklása:

Bár a kezelési egység relatíve kis kiterjedésű és jelölő fajokkal és élőhelyekkel nem érintett, természetvédelmi szempontú kezelésével a Natura 2000 terület általános természetvédelmi helyzete is javítható (a vízi életközösségek megőrzése és fejlesztése, illetve az inváziós fajokkal szembeni védekezés révén).

KE-9 kezelési egység: szántóként hasznosított gyepterületek

(a) A kezelési egység meghatározása:

A Bujáki-patak mentén több kisebb foltban szántóterületeket találunk, melyek hasznosítása eltérő lehet (szántó, parlag, ugar). A jelenlegi valós hasznosítás és a művelési ágak között eltérés mutatkozik.

(b) A kezelési egység megfeleltetése / Érintettség vizsgálata:

- élőhelyek: ÁNÉR: T6 – Extenzív szántók, T10 – Fiatal parlag és ugar / Natura 2000 kód: -
- érintett közösségi jelentőségű faj(ok): -
- érintett földrészlet(ek): Buják 091/6 (részben); 09/28 (részben); 09/29 (részben); 09/30 (részben)
- érintett erdőrészlet(ek): -

(c) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Az érintett földrészletek gyepp besorolása miatt természetvédelmi célként jelentkezik ezen területek gyeppként (kaszáló) történő hasznosítása. A gyeppre való kezelési átállás több módon is megvalósulhat (pl. füves – here vetésével, vagy a spontán regenerálódó részek fenntartó kaszálásával).

(d) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

(-) Kötelezően betartandó előírások:

A gyepterületek esetén a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Kormányrendelet ismerteti a kötelezően betartandó földhasználati előírásokat.

(-) Önkéntesen vállalható előírások-javaslatok

Szántóterületekre vonatkozó kezelési előírás-javaslatok:

- Szántó vizes élőhelyé alakítása spontán gypesedéssel. (SZ51)

Gyepterületekre vonatkozó kezelési előírás-javaslatok:

- Vegyszeres gyomirtás nem megengedett. (GY02)
- Kiszántás nem megengedett. (GY13)
- Fokozottan védett földön fészkelő madárfaj fészkének, fiókáinak megtalálása esetén a betakarítást, illetve a kaszálást azonnal be kell fejezni és haladéktalanul értesíteni kell a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságot és javaslata alapján a talált fészkek körül 0,5-1 hektáros védőterületet kell kialakítani. (GY103)

Vadgazdálkodással kapcsolatos előírás javaslatok:

- Szóró, sózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki. (VA01)

(e) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egységre javasolt át- illetve visszaalakítás (szántóról gyepre) nem tekinthető eljárásrendileg klasszikus értelemben vett élőhelyrekonstrukciónak, mivel az ingatlanok művelési ága jelenleg is „gyep”.

(f) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely az élőhely területének csökkenésével jár (beépítés, új vonalas létesítmények, pl. utak kialakítása) nem javasolt.

(g) A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása:

A kezelési egység vonatkozásában a valós területhasználat és az ingatlannyilvántartási adatok között eltérés mutatkozik. A kezelési javaslatok a gyepként történő hasznosítás előmozdítására tesznek javaslatot.

3.2.2. Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés

Az élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatokat a dokumentáció 3.2.1 pontjánál, az egyes kezelési egységek (KE) részletes leírásánál adtuk meg.

3.2.3. Fajvédelmi intézkedések

Az élőhelykezelések megvalósítása, mind az élőhelyek megőrzésére, területének növelésére, visszaállítására, és minőségének javítására irányuló törekvés, önmagában is komplex fajvédelmi intézkedések megvalósításának tekinthető. Az érintett kezelési egységeknél meghatározott javaslatok a jelelő fajok hosszú távú fennmaradását szolgálhatják. Közösségi jelentőségű fajokkal kapcsolatban az alábbi speciális kezelési javaslatok adhatók meg:

- Janka-tarsóka (*Thlaspi jankae*)

Az útrézsűben felverődő cserjések alkalmankénti visszavágásával (3 évenkénti visszatéréssel) a nyílt élőhely hosszú távon is fenntartható.

- Magyar tavaszi fésűsbagoly (*Dioszeghyana schmidtii*)

Folyamatos erdőborítást biztosító üzemmód választása az élőhelyét adó erdőssztyepp tölgyesben. Ebben az erdőben indokolt a vagyonkezelői jog megszerzése a nemzeti park igazgatóság részére és természetvédelmi erdőkezelés bevezetése. A legfontosabb erdőkezelői teendő az inváziós fásszárúak visszaszorítása, a csertölgy jelenlegihez hasonló arányú jelenlétének biztosítása, az állomány szerkezeti jellemzők javítása. A területen található telepített cseres-tölgyesben, amennyiben az erdőgazdálkodó vágásos üzemmód mellett dönt, véghasználatként minél hosszabb felújítási idejű fokozatos felújítógátat, illetve hagyásfacsoportok kijelölését javasolhatjuk. A szántóföldi eredetű szennyezés csökkentésére a jelenlegi cserjés szegély megtartását, valamint (területen kívüli javaslatként) környezetkímélő szántóföldi művelést (pl. vegyszermentes táblaszegély) ajánlhatunk.

- Vágócsík (*Cobitis taenia*)

A KE-8 (Bujáki-patak) egységnél jelzett általános kezelési javaslatok a faj hosszú távú megőrzését szolgálhatják, ezeken túl specifikus intézkedések nem adhatók meg.

- Vöröshasú unka (*Bombina bombina*) és dunai tarajosgöte (*Triturus dobrogicus*)

Hosszú távon a Bujáki-patak ökológiai állapotának javítása, főként természetes vízdinamikájának (így az ártér elöntésének) biztosítása a javasolt intézkedés. Rövid távon a faj védelmi helyzete mesterséges időszakos vizű élőhelyek (kubikgördek) létesítésével javítható.

3.2.4. Kutatás, monitorozás

A jövőre vonatkozó monitorozási feladatok közül az alábbiak rendelkeznek kiemelt prioritással:

- A terület védett növényfajainak, gerinctelen és avifaunájának nyomon követése, kiemelt figyelemmel a kezelés (leégés, kaszálás, erdőgazdálkodás) élővilágra gyakorolt hatására. Kiemelten vizsgálendő a jelölő magyar tavaszi fésűsbagoly populációdinamikai változásának monitorozása (NBmR protokoll alapján)
- Szukcessziós változások figyelemmel kísérése, az élőhelyterképezés megismétlése javasolt 5 éves visszatérési idővel NBmR protokoll alapján.
- Özönnövények esetében pontterképezéses (alapállapot) felmérés majd annak megismétlése javasolt 5 éves visszatérési idővel. A vizsgálat eredményeként a kezelések tervezhetősége is javulhat.

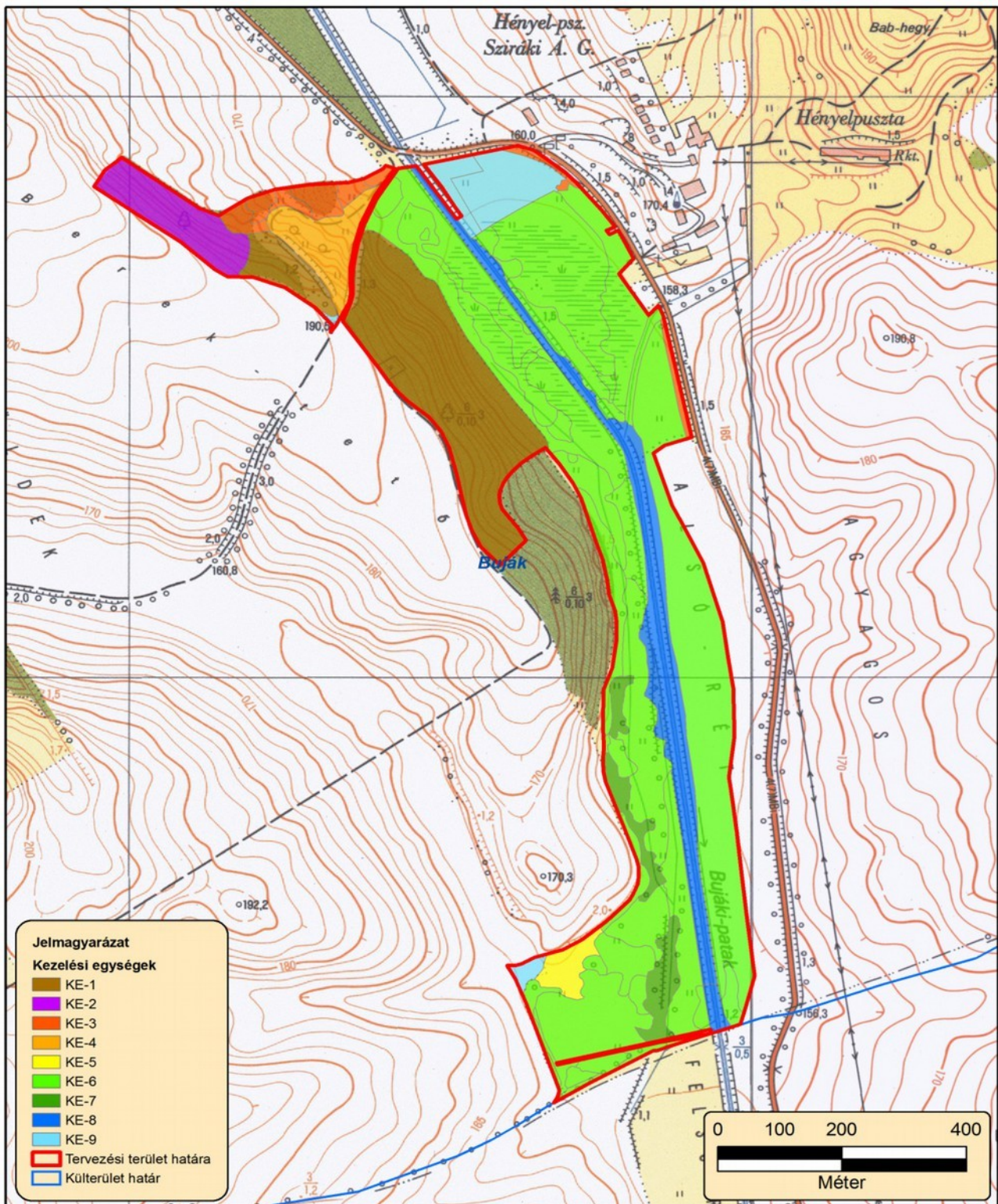
A Nemzeti Biodiverzitás-monitorozó Rendszer keretében (<http://www.termeszetvedelem.hu/nbmr>) a területen monitorozás nem zajlik.

A Tölgy Természetvédelmi Egyesület, a Bükki Nemzeti Park Igazgatóság megbízásából 2009-ben a Natura 2000 hálózat bővítésekor készítette el a terület első értékleltárát (védett és közösségi jelentőségű fajok pontterképezése, cönológiai felvételezések készítése a lösztölgyesben, stb.).

A Natura 2000 fenntartási terv készítését megalapozandó több felmérési, kutatási vizsgálat is folyt a területen:

- A tervezés alapját képező élőhelyterképezés 2013-ban került aktualizálásra, melynek keretében további védett növényfajok pontterképezése is megtörtént.
- A lepkészeti és bogártani felmérések elsősorban a közösségi jelentőségű fajokra fókuszáltak.
- Községi jelentőségű kételtű fajok (dunai tarajosgöte, vöröshasú unka) aktuális adatainak a monitorozására is sor került.

3.2.5. Mellékletek

A tervezési terület kezelési egységeit lehatároló térkép (2014)

A kezelési egységek összefoglaló táblázata (megj. a csillaggal (*) jelölt hrsz-ek és erdőrészek csak részben érintik a lehatárolt kezelési egységet):

Kezelési egység kódja	Kezelési egység megnevezése	Területe (ha)	Érintett hrsz-ek	Érintett erdőrészek
KE-1	zárt és nyílt lösztölgyes	7,8	Buják 094/11; 094/12; 094/20 (*); 0107/5 (*)	Buják 92 A; 110 A, D (*)
KE-2	cseres-tölgyes	1,8	Buják 0107/5 (*)	Buják 110 A (*)
KE-3	akácos származékerdő	1,5	Buják 091/6 (*); 091/19 (*); 091/18 (*); 0107/5 (*)	Buják 110 B
KE-4	spontán cserjésedő terület	1,5	Buják 0109	-
KE-5	hegylábperemi löszgyep	0,6	Buják 094/32 (*); 094/28 (*); 094/29 (*); 094/31 (*)	-
KE-6	kaszálórétek, magasasások	28,8	Buják 091/3 (*); 091/6 (*); 091/7 (*); 091/8 (*); 091/15 (*); 091/16 (*); 091/17 (*); 091/18 (*); 091/19 (*); 094/20 (*); 094/21; 094/22; 094/23 (*); 094/24 (*); 094/25 (*); 094/26 (*); 094/27 (*); 094/28 (*); 094/30 (*); 094/31 (*)	-
KE-7	fűzes ligeterdő maradványok	1,5	Buják 094/24 (*); 094/27 (*); 094/30 (*); 094/31 (*); 094/32 (*)	-
KE-8	Bujáki-patak	4,2	Buják 091/3 (*); 091/6 (*); 091/7 (*); 091/8 (*); 091/15 (*); 091/16 (*); 091/17 (*); 091/18 (*); 093;	-
KE-9	szántóként hasznosított gyepterületek	2,1	Buják 091/6 (*); 09/28 (*); 09/29 (*); 09/30 (*)	-

3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében

3.3.1. Agrártámogatások

A tervezési terület egésze a kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területébe tartozik, tehát a tervezési területre alapvetően a 275/2004 (X.8.) Kormányrendelet az irányadó. Országos és helyi jelentőségű természetvédelmi területet nem érint a tervezési terület.

A tervezési területen dominál a magántulajdon, a kis – közepes birtokméretek a jellemzőek. A támogatási célprogramok tekintetében a magántulajdonosi struktúra (magánterületek) kedvezőnek tekinthető.

3.3.1.1 Jelenleg működő agrártámogatási rendszer

A tervezési területen a mezőgazdasági hasznosítás jelenleg szinte csak a Bujáki-patak balpartján található kaszálókon folyik. A jobb part erősen elmocsarasodott, elbokrosodott, itt a kezelések esetiek.

A domboldalakon semmilyen hasznosítás nem folyik. Ennek oka részben a cserjésedés magas foka mellett az állatállomány hiánya is lehet.

A tervezési területen jelenleg csak a területalapú támogatások érhetők el, a Mezőgazdasági Parcellaazonosító Rendszerben (MePAR; www.mepar.hu) a kezelési egységekkel érintett fizikai blokkok (azonosítók: P1DWK-P-10, P1LWK-W-10) nem támogathatóak. A tervezési területen ebből következően a gazdálkodókra (földhasználókra) csak jogszabályi korlátozások érvényesek, de a kompenzációs támogatások lehívása adminisztratív okokból gátolt.

Az Európai Mezőgazdasági Garancia Alapból finanszírozott minden hasznosított mezőgazdasági terület jogosult az egységes területalapú támogatásra. A hasznosított mezőgazdasági terület hazánkban a művelt szántó és gyepterületekre vonatkozik, melyek a MePAR rendszerben támogatható területeként vannak nyilvántartva. Az egységes területalapú támogatás (Single Area Payment Scheme – SAPS) feltétele a terület művelésben tartása, valamint a „kölsönös megfeleltetés” (KM) rendszerének betartása.

A gazdálkodó által az összes bejelentett területet helyes mezőgazdasági és környezeti állapotban kell tartani. A helyes mezőgazdasági és környezeti állapot előírásainak teljesítését a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal (MVH) külön megállapodás alapján az illetékes szakhatóságok bevonásával térinformatikai módszerekkel, illetve helyszíni ellenőrzés során végzi.

Az Unió csatlakozást követően hazánk támogatási rendszere a többi tagállaméhoz harmonizáltan alakult ki. Ez vonatkozik az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekre is. Az alábbiakban az egységes területalapú támogatáson felül a mező- és erdőgazdálkodás során igénybe vehető kompenzációs jellegű kifizetéseket, illetve a környezet- és természetvédelmi célú mező- és erdőgazdálkodási támogatásokat soroljuk fel.

Kötelező földhasználati előírások ellenértékeként igényelhető kompenzációs jellegű kifizetések:

- Tekintettel arra, hogy a 269/2007. (X. 18.) Korm. rendelet alapján földhasználati előírások vannak hatályban a gyepterületekre vonatkozóan, a 128/2007. (X.31.) FVM rendelet alapján a Natura 2000 gyepterületeken történő gazdálkodáshoz területalapú, kompenzációs támogatás vehető igénybe, melynek értéke jelenleg 38 EUR/ha évente. A Natura 2000 gyepekre vonatkozó földhasználati szabályok betartása független attól, hogy a gazdálkodó igényelte-e a támogatást.
- Ehhez hasonlóan, a Natura 2000 irányelveket érvényre juttató jogszabályok végrehajtásával érintett, az Országos Erdőállomány Adattárban nyilvántartott erdőrészlet területén felmerülő költségek és jövedelem kiesés ellentételezése céljából a 41/2012 (IV. 27.) VM rendelet alapján a magánkézben lévő, Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz kompenzációs támogatás igényelhető, mely az erdő természetességétől, a faállomány korától és összetételétől függően évente 40-230 EUR/ha lehet.

Önkéntesen vállalt előírások nyomán igényelhető mező- és erdőgazdálkodási támogatások:

- Az agrár-környezetgazdálkodási célprogramok közül az ország egész területén (a támogatható területeken) igénybe vehető horizontális szántóföldi, gyepgazdálkodási és ültetvény célprogramok érhetők el a 61/2009. (V.14.) FVM rendelet jelenleg hatályos rendelkezései alapján.
- Az erdőterületekre vonatkozóan az erdő-környezetvédelmi célprogramok kifizetései vehetők igénybe a 124/2009. (IX.24.) FVM rendelet alapján.
- Kedvezőtlen Adottságú Területek támogatása (25/2007. (IV.17.) FVM rendelet). Ez az intézkedés támogatási lehetőséget biztosít a kedvezőtlen természeti adottságokkal rendelkező területeken gazdálkodók részére az 1257/1999/EK tanácsi rendeletének 19-20. cikkelyei alap-

ján. A kedvezőtlen adottságú területek (KAT) támogatásának célja a fenti rendelet 19. cikkében, valamint 20. cikkében meghatározott, a gazdálkodás eredményességét kedvezőtlenül befolyásoló gazdasági, társadalmi és természeti tényezők hatásainak részbeni kompenzációja. A KAT támogatás a Natura 2000 támogatással együtt igényelhető.

Nem termelő mezőgazdasági beruházások:

- A 33/2008. (III.27.) FVM rendelet alapján támogatás vehető igénybe olyan földhasználati intézkedésekre, amelyek gazdálkodáshoz közvetlenül nem kapcsolódnak, ugyanakkor a vidéki táj értékeinek, állat- és növényvilágának fennmaradását szolgálják, ez által növelik a Natura 2000 területek közjóléti értékét, illetve hozzájárulnak a környezetgazdálkodási célok teljesítéséhez.

3.3.1.2 Javasolt agrártámogatási rendszer

A jelenleg is elérhető támogatási programokkal a terület fenntartó kezelése elvileg megvalósítható (lásd Natura 2000 gyepterületekre vonatkozó kötelező földhasznosítási előírások). Mivel a távlati természetvédelmi célként fogalmazzuk meg a mozaikos élőhelyek megőrzését, fejlesztését, így ez mindenképp nevesítendő a jövőbeli agrár-erdészeti támogatási rendszerekben.

A 3.3.1.1 pontnál nevesített támogatási (MePAR) anomália mindenképp rendezendő.

3.3.2. Pályázatok

A tervezési terület vonatkozásában speciális közösségi jelentőségű élőhelyekkel és fajokkal kapcsolatos természetvédelmi pályázat nem tervezett a Bükk Nemzeti Park Igazgatóság gesztorságában. Ennek oka elsősorban a BNPI saját vagyongazdálkodásban levő területeinek hiánya.

3.3.3. Egyéb

A Bujáki-patak érintettsége (önkormányzati tulajdon) miatt felmerülhet a közfoglalkoztatottsági program bevonása, azonban a meder jelenlegi állapota nem igényli a beavatkozást. Bármilyen víz-ügyes mederfenntartási beavatkozás előtt kiemelten fontos a Natura 2000 területen a terveket egyeztetni, lévén számos közösségi jelentőségű faj kötődik a víztesthez.

3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja

3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök

A tervezési folyamat során a Bükk Nemzeti Park Igazgatóság honlapján folyamatosan frissülő tematikus aloldalt alakítottunk ki, ahol a területekkel kapcsolatos alapinformációk mellett a (véleményezhető) egyeztetési tervdokumentációt is elérhetővé tettük pdf formátumban: <http://bnpi.hu/naturaterv>.

Eszköz típusa	Alkalmazott dokumentáció	Mutatók	Időpont
Érintettek levélben és/vagy e-mailben történő megkeresése és tájékoztatása	BNPI Iktatórendszer (ügyiratszám), feladást igazoló szelvényről másolat, e-mail visszaigazoló tértivevény	üisz: - 34-17/4/2014 25 levél kiküldése érintetteknek + e-mail (ismert címek esetén)	2014.04.10.
Terepbejárás	Terepi jegyzőkönyv, résztvevők száma, fotódokumentáció	üisz: 34-17/4/2013 hitelesített jegyzőkönyv résztvevők száma: 13 fő (tulajdonos/földhasználó – 4 fő; hatóság – 6 fő, BNPI – 3 fő)	2014.04.17.
Nyomtatott tájékoz-	A BNPI elkészített egy Natura 2000	A terepbejáráson, ill. a fóru-	2014.04.17.

tató	dossziét, mely a tervezéssel és a Natura 2000 területekkel kapcsolatban számos információval látja el a célzott érintettek körét (elsősorban: gazdálkodók, földhasználók). A dossziéba elhelyeztük a hatályos Natura 2000 gyep és erdőtámogatási rendeleteket, kaszálási bejelentőket).	mon a jelenlevőknek átadott dossziék száma	2014.07.10.
Fórum (összes érintett)	Jelenléti ív, emlékeztető, fotódokumentáció	Üisz: 34-17/8/1/2014 emlékeztető	2014.07.10.
Önkormányzati köz-zététel	Igazolás az önkormányzat részéről	Üisz: 34-17/7/2014 megküldött térítvények	2014.06.27.
Honlap	Elérhetősége, adatfeltöltés dátuma	www.bnpi.hu/naturaterv	

3.4.2. A kommunikáció címzettjei

Célcsoport	Szervezetek, képviselő
Gazdálkodók, területhasználók (mezőgazdaság)	Magántulajdonosok (összes érintett; 16)
Erdőgazdálkodók	Magánerdő tulajdonos (1)
Vadgazdálkodók	Cserhátaljai Földtulajdonosok Közössége
Önkormányzatok	Buják község önkormányzata
Kezelők (szorgalmi joggal érintettek)	Magyar Telekom Nyrt.
Hatóságok	nevesítve: <ul style="list-style-type: none"> ⑩ Közép-Duna-völgyi Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség, ⑩ Heves megyei Kormányhivatal Erdészeti Igazgatósága ⑩ Nógrád megyei Kormányhivatal Földművelésügyi Igazgatósága ⑩ Nógrád megyei Növény- és Talajvédelmi Igazgatóság ⑩ Pásztói Járási Hivatal Járási Földhivatala ⑩ Nemzeti Környezetügyi Intézet Közép-Duna-völgyi Kirendeltsége ⑩ Nemzeti Agrárgazdasági Kamara Nógrád Megyei Igazgatósága
Civil szervezetek, köztisztviselők	⑩ Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület, Nógrádi HCS
Helyi lakosság	Az érintett település lakosai

3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel

A 3.4.2 pontnál listázott területhasználóktól, kezelőktől és civil szervezetektől írásos tervvéleményt nem kaptunk.

A 2014. 07. 10-én tartott gazdafórumon a résztvevő tulajdonosok (földhasználók) és a Nemzeti Agrárgazdasági Kamara Nógrád Megyei Igazgatósága képviselője jelezték, hogy a Natura 2000 gyep-kompensációs támogatás lehívásának adminisztratív okai vannak (az érintett MePAR fizikai blokkok nem támogathatók). Ennek a problémának a megoldásához kérték a természetvédelmi kezelő közbenjárását. A tervkészítő a tervezési területen észlelhető, támogatási szempontból igen fontos információt a terv megfelelő pontjában jelezte (3.3.1 fejezet).

4. Felhasznált irodalom

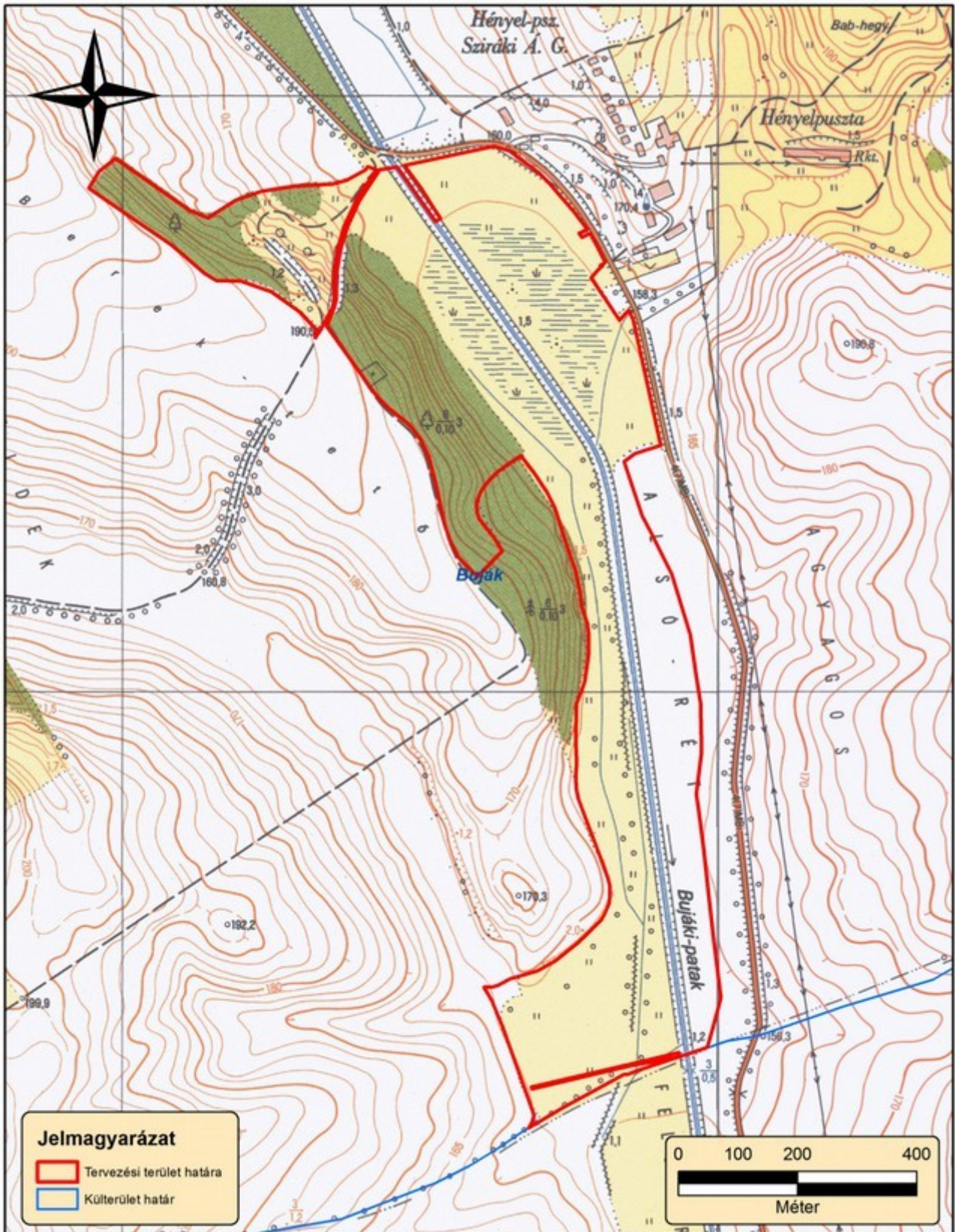
- Harmos Krisztián (1998): A *Phlomis tuberosa* L. állományainak természetvédelmi szempontú vizsgálata a Cserhátalján. *A Puszta* 1/15: 210-236.
- Harmos Krisztián – Schmotzer András (2010): Két új területtel bővült a Natura 2000 hálózat a BNPI működési területén. – *Zöld Horizont* 5 (1): 2.
- Kevey Balázs (2011): Zárt lösztölgyesek a Kerecsendi-erdőben. – *Bot. Közlem.* 98 (1-2): 79-116.
- Marosi Sándor – Somogyi Sándor szerk. (1990): Magyarország kistájainak katasztere I-II. MTA Földrajztudományi Kutatóintézet, Budapest.
- Merkl Ottó – Kovács Tibor (1997): Nemzeti Biodiverzitás-monitorozó Rendszer VI. Bogarak. – Magyar Természettudományi Múzeum, Budapest: 1–35.
- Tölgy Természetvédelmi Egyesület (2009): Botanikai és zoológiai felmérések a „bujáki Hényeli-erdő” javasolt különleges természetmegőrzési területen /Natura 2000/. Kutatási jelentés. Gödöllő (kézirat) 13 pp.
- Tölgy Természetvédelmi Egyesület (2009): A dunai tarajosgöte (*Triturus dobrogicus* Kiritzescu, 1903) elterjedésének felmérése Nógrád megyében. Kutatási jelentés. Gödöllő (kézirat) 22 pp.
- Tölgy Természetvédelmi Egyesület (2013): Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura 2000 területek fenntartási terveinek készítéséhez nyújtandó támogatás igénybevételének részletes szabályairól szóló 43/2012. (V. 3.) VM rendelet szerinti pályázat” keretében a BNPI területén végzett, a HUBN20068 azonosítójú Bujáki Hényeli-erdő és alsó-rét területre vonatkozó kutatási jelentés. Gödöllő (kézirat).
- Földművelésügyi Minisztérium (szerk.) (2014): Útmutató a Natura 2000 fenntartási tervek készítéséhez. Budapest (kézirat).

Világháló helyek:

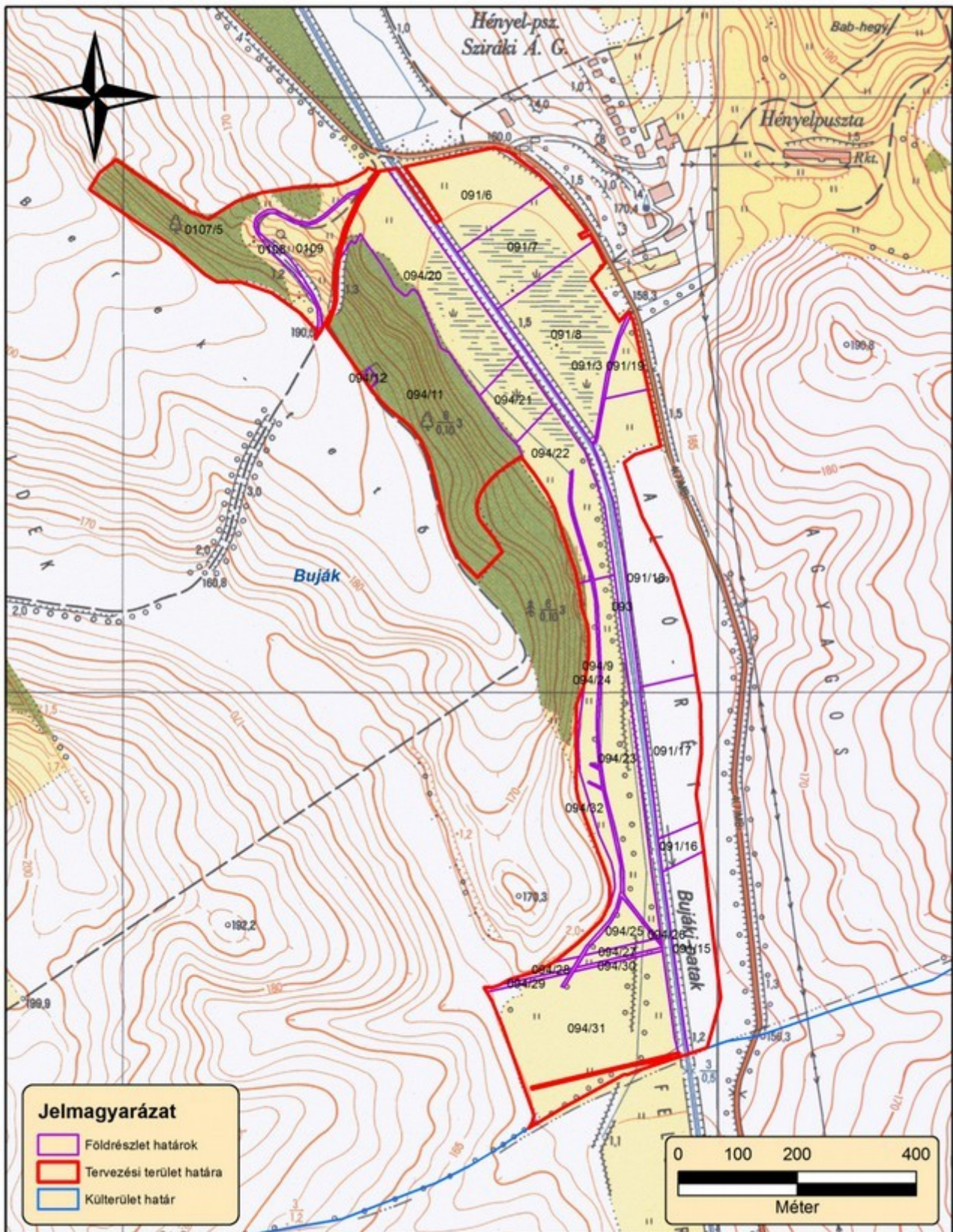
- https://www.nebih.gov.hu/szakteruletek/szakteruletek/erdeszeti_igazgatosag/erdeszeti_szakteruletek/erdotervezes/korz_erd
- <http://www.utadat.hu/>
- http://www.vmi.szie.hu/adattar/pdf/korz_ff.pdf
- <http://www.vizeink.hu>
- http://www.baz.hu/content.php?cid=cont_4a1a6bf574bfd0.82242802
- http://bd.eionet.europa.eu/activities/Natura_2000/reference_portal
- <http://natura2000.eea.europa.eu>

5. Térképek

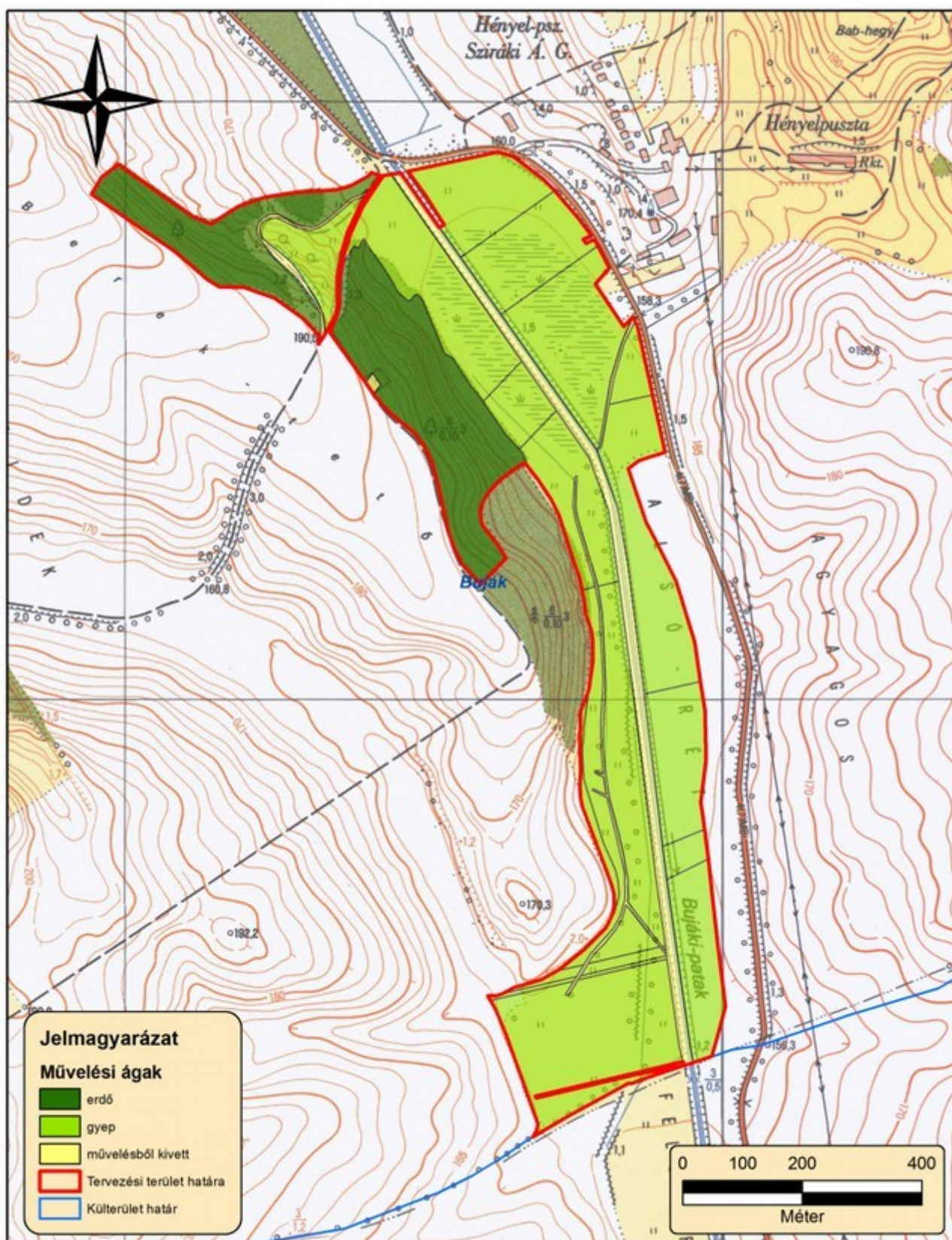
- 1) A tervezési terület áttekintő térképe
- 2) A tervezési terület ingatlanvilvántási térképe
- 3) A tervezési terület művelési ág megosztási térképe
- 4) A tervezési terület erdészeti térképe
- 5) Az országos ökológiai hálózat térképe
- 6) A tervezési terület élőhelytérképe
- 7) A tervezési terület közösségi jelentőségű (Natura) élőhelytérképe
- 8) Községi jelentőségű növényfajok térképe I. (Janka-tarsóka)

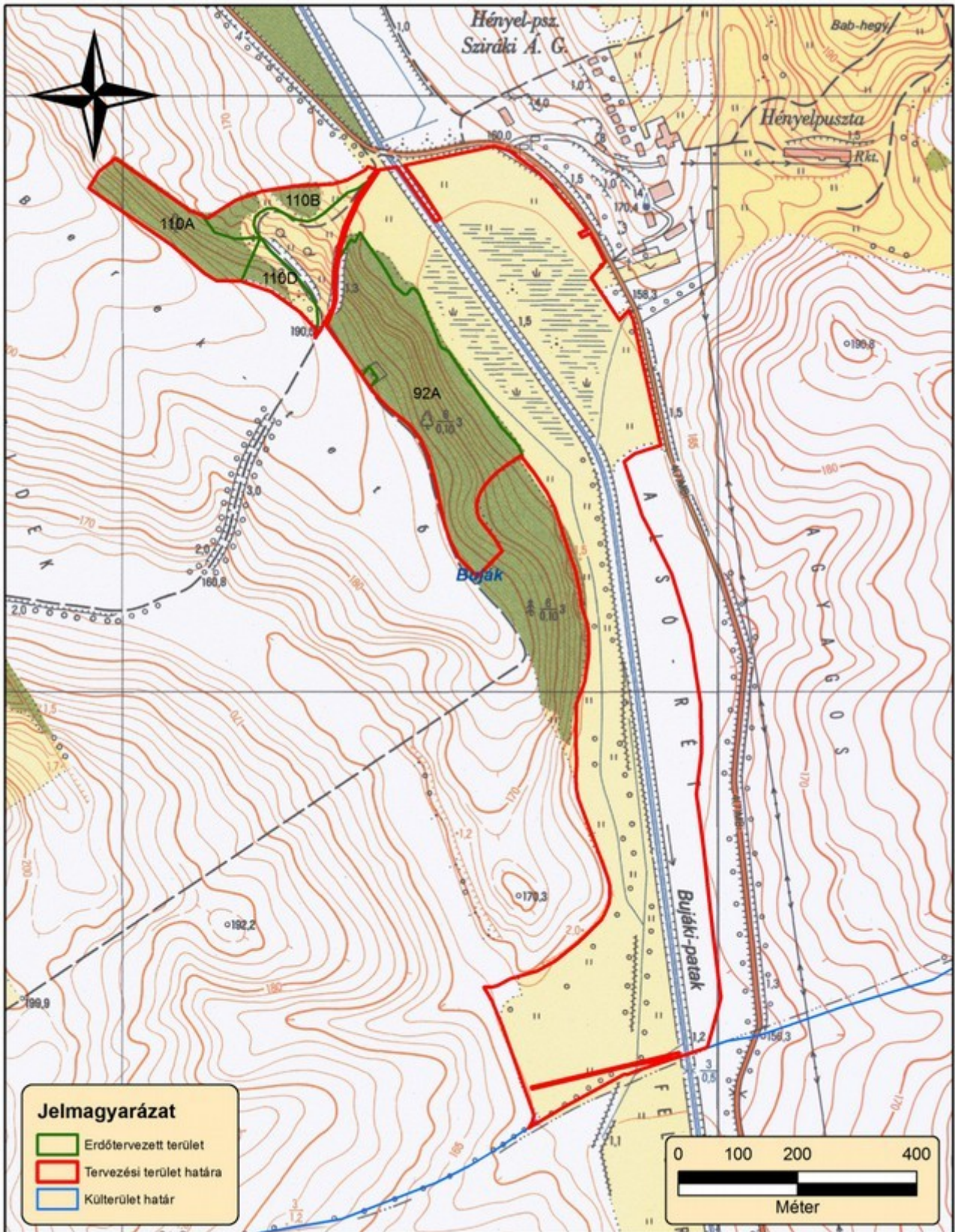
1. ábra: A tervezési terület áttekintő térképe (2014)

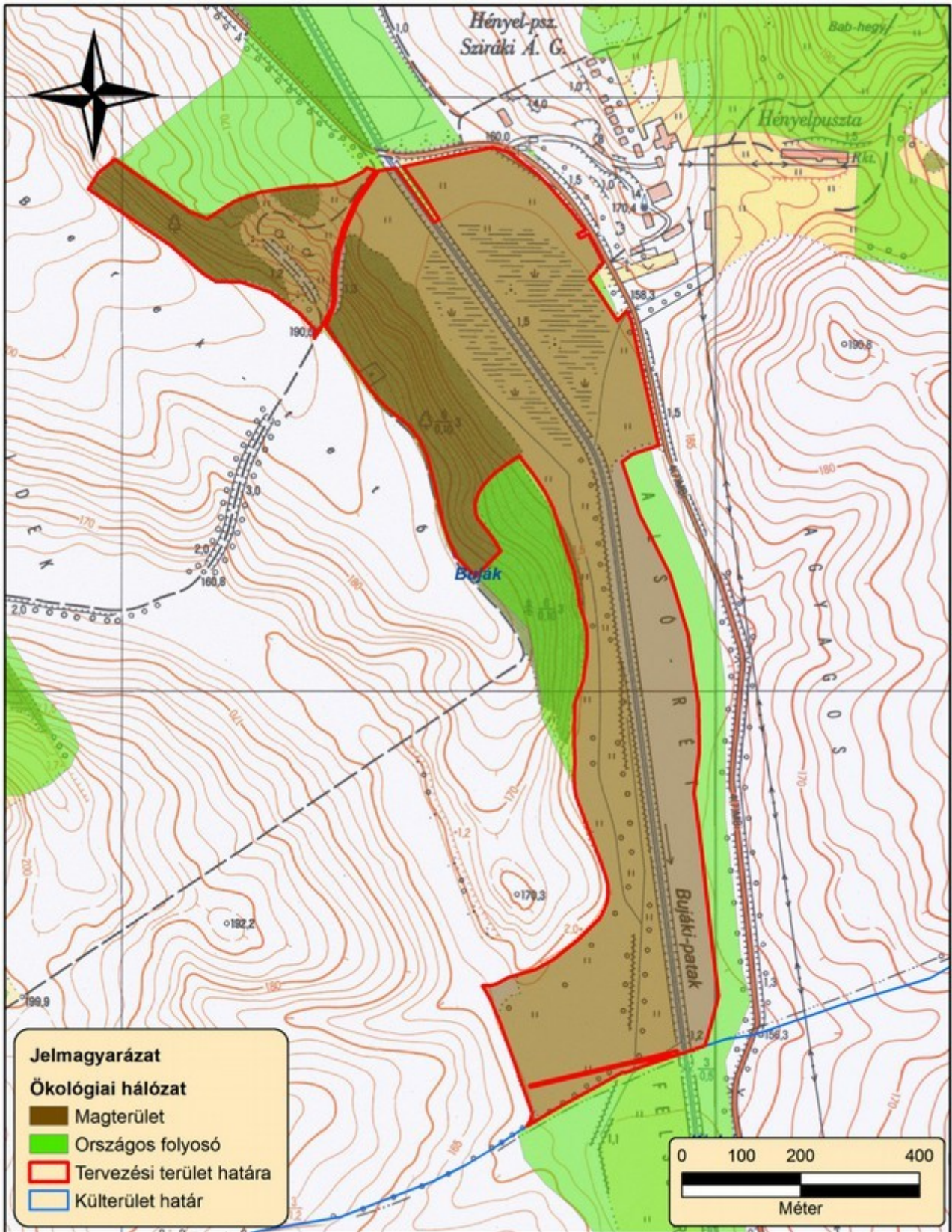
2. ábra: A tervezési terület ingatlanvilvántási térképe (2014)

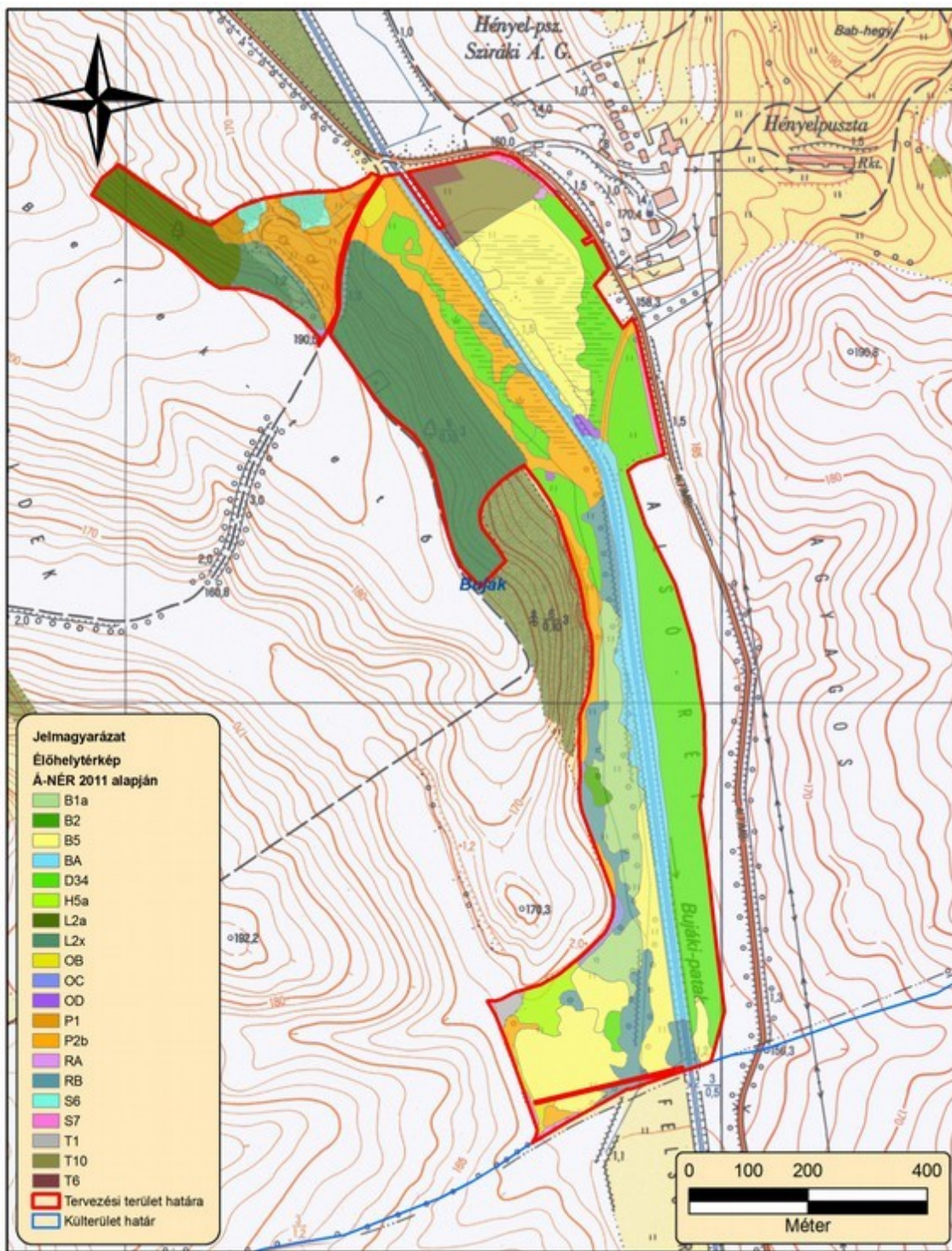
3. ábra: A tervezési terület művelési ág megosztási térképe (2014)

4. ábra: A tervezési terület erdészeti térképe (2014)

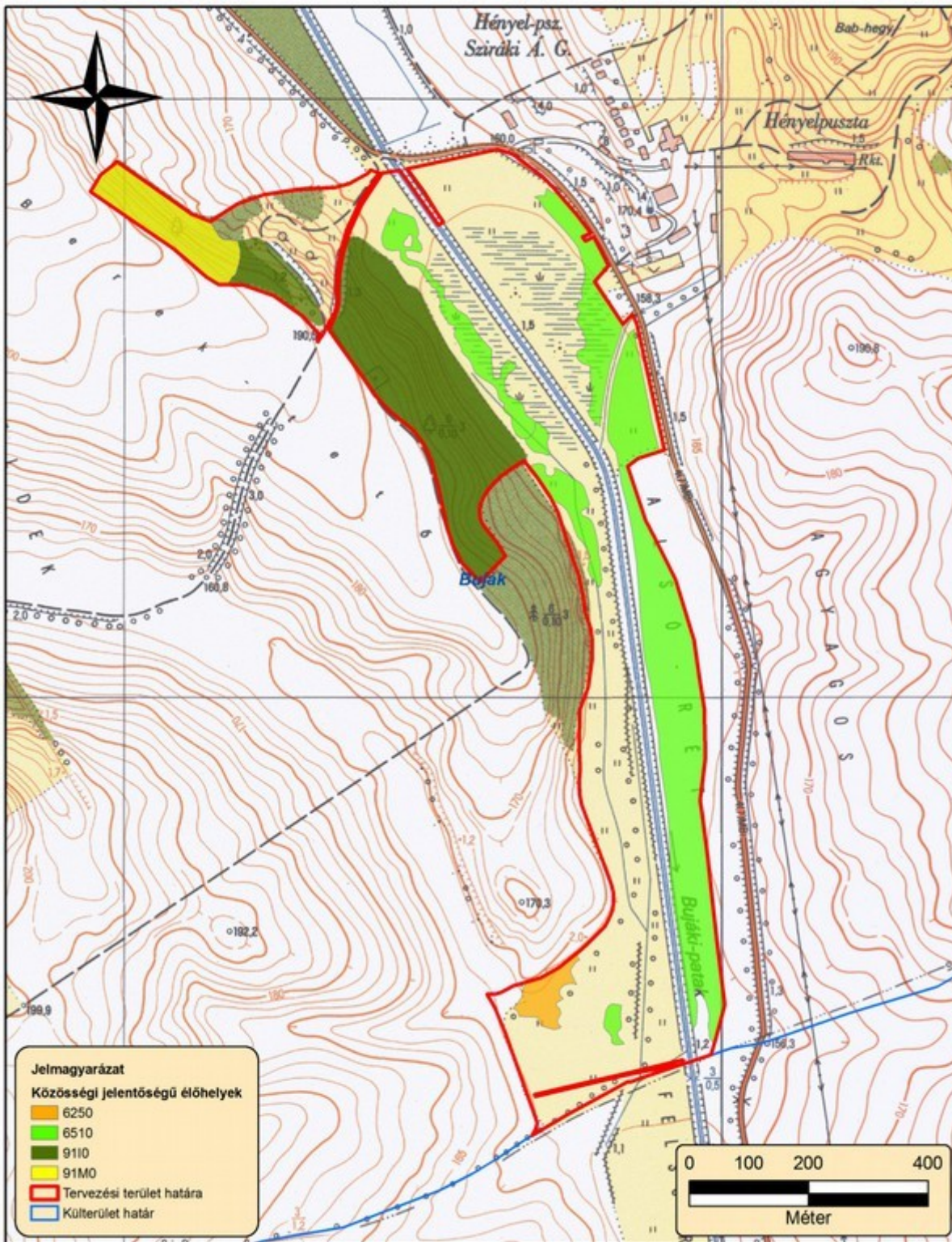

5. ábra: Az országos ökológiai hálózat térképe (2014)

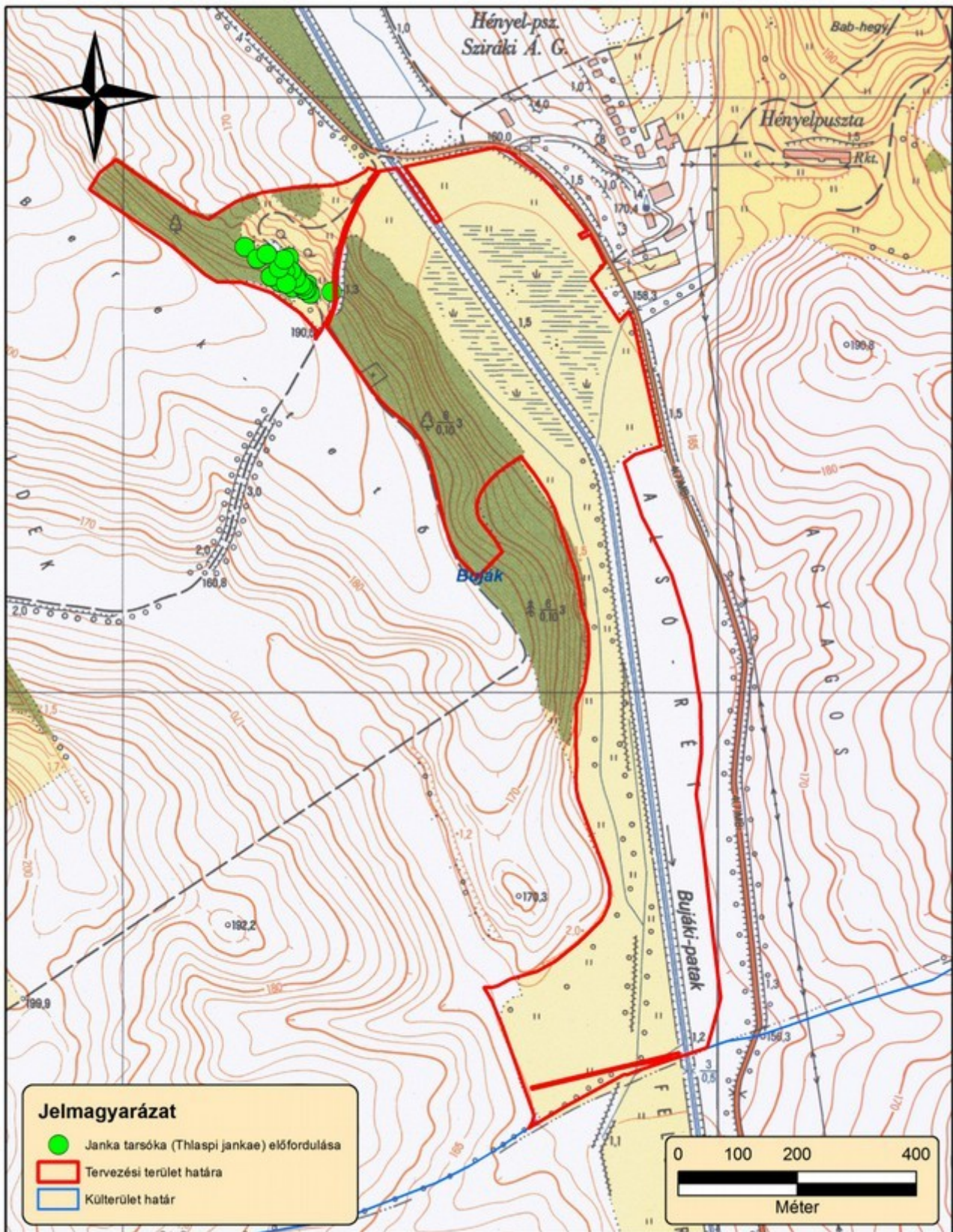

6. ábra: A tervezési terület élőhelytérképe (2014). (B1a - Nem tőzgeképző nádasok, gyékényesek és tavikákások; B2 - Harmatkásás, békabuzogányos, pántlikafüves mocsári-vízparti növényzet; B5 - Nem zsombékoló magassásrétek; BA - Fragmentális mocsári- és/vagy hínárnövényzet mozaikok álló és folyóvizek partjánál; D34 - Mocsárrétek; H5a - Lössgyepek, kötött talajú sztyepprétek; L2a - Cseres-kocsánytalan tölgyesek; L2x - Hegylábi zárt erdőssztyep tölgyesek; OB - Jellegtelen üde gyepek és magaskórósok; OC - Jellegtelen száraz-félszáraz gyepek; OD - Lágyszárú özönfajok állományai; P1 - Őshonos fafajú fiatalosok; P2b - Galagonyás-kökényes-borókás cserjések; RA - Őshonos fafajú facsoportok, fasorok, erdősávok; RB - Puhafás pionír és jellegtelen erdők; S6 - Nem őshonos fajok spontán állományai; S7 - Nem őshonos fajú ültetett facsoportok, erdősávok és fasorok; T1 - Egyéves, nagyüzemi szántóföldi kultúrák; T6 - Extenzív szántók; T10 - Fialat parlag és ugar)

7. ábra: A tervezési terület közösségi jelentőségű (Natura) élőhelytérképe (2014). (6250 - Síksági pannon löszgyepek; 6510 - Sík- és dombvidéki kaszálórétek (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*); 9110 - Euro-szibériai erdőssztyepp-tölgyesek tölgyfajokkal (*Quercus* spp.); 91M0 – Pannon cseres-tölgyesek)

8. ábra: Közösségi jelentőségű növényfajok térképe I. (Janka-tarsóka) (2014)

6. Fotódokumentáció

1. kép: Zárt lösztölgyes koratavaszi aspektusa

2. kép: Felnyíló lösztölgyes szegélye, tavaszi hérics előfordulásával

3. kép: Sásos mocsárrét koratavaszi aspektusa, mocsári gólyahír tömeggel

4. kép: A kaszálások hiányában a mocsárrétek záródása, cserjésedése következik be

5. kép: A mocsárréteken felverődő füzesek magas természeti értékkel bírnak

6. kép: A völgytalpból kiemelkedő löszgyepfolt

7. Vonatkozó jogszabályok

Vonatkozó jogszabályok – a teljesség igénye nélkül:

- A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény
- Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet
- Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészletekről szóló 14/2010. (V. 11.) KvVM rendelet
- A környezetvédelmi, természetvédelmi, valamint a vízügyi hatósági eljárások igazgatási szolgáltatási díjairól szóló 33/2005. (XII. 27.) KvVM rendelet
- A környezeti hatásvizsgálati és az egységes környezethasználati engedélyezési eljárásról szóló 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet
- A természetben okozott károsodás mértékének megállapításáról, valamint a kármentesítésszabályairól szóló 91/2007. (IV. 26.) Korm. rendelet
- A környezetvédelmi, természetvédelmi, vízügyi hatósági és igazgatási feladatokat ellátó szervek kijelöléséről szóló 347/2006. (XII. 23.) Korm. rendelet
- A nagyvízi medrek, a parti sávok, a vízjárta, valamint a fakadó vizek által veszélyeztetett területek használatáról és hasznosításáról, valamint a nyári gátak által védett területek értékének csökkenésével kapcsolatos eljárásról szóló 21/2006. (I. 31.) Korm. rendelet
- Az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény
- A vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászatról szóló 1996. évi LV. törvény
- A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény
- A fás szárú energetikai ültetvényekről szóló 71/2007. (IV. 14.) Korm. rendelet
- A Nemzeti Földalapról szóló 2010. évi LXXXVII. törvény
- Az Országos Területrendezési Tervről szóló 2003. évi XXVI. törvény
- A bányászatról szóló 1993. évi XLVIII. törvény végrehajtásáról szóló 203/1998. (XII. 19.) Korm. rendelet
- A NATURA 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Korm. rendelet
- A talajvédelmi terv készítésének részletes szabályairól szóló 90/2008. (VII. 18.) FVM rendelet
- A természetes élőhelyek, valamint a vadon élő állatok és növények védelméről szóló 1992. május 21-i 92/43/EK tanácsi irányelv
- A vadon élő madarak védelméről szóló 2009. november 30-i 2009/147/EK tanácsi irányelv
- A védett és a fokozottan védett növény- és állatfajokról, a fokozottan védett barlangok köréről, valamint az Európai Közösségben természetvédelmi szempontból jelentős növény- és állatfajok közzétételéről szóló 13/2001. (V. 9.) KöM rendelet
- Fokozottan védett növény-, illetve állatfajok élőhelyén és élőhelye körüli korlátozás elrendelésének részletes szabályairól szóló 12/2005. (VI. 17.) KvVM rendelet
- A Natura 2000 gyepterületeken történő gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs támogatás részletes szabályairól szóló 128/2007. (X. 31.) FVM rendelet
- Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból nyújtott agrár-környezetgazdálkodási támogatások igénybevételeinek részletes feltételeiről szóló 61/2009. (V. 14.) FVM rendelet
- A nem termelő mezőgazdasági beruházások támogatásáról szóló 33/2008 (III. 27.) FVM rendelet